

Znanka ali uganka 6 Rešitve nalog

iz delovnega zvezka
in samostojnega
delovnega zvezka

Marta Kocjan - Barle
Slovenščina za 6. razred osnovne šole

Znanka ali uganka 6, Rešitve nalog iz delovnega zvezka in samostojnega delovnega zvezka
Slovenščina za 6. razred osnovne šole

Avtorica

Marta Kocjan - Barle

Urednica

Dragica Perme

Oprema in oblikovanje

Matej Zorec

Prelom

Goran Čurčič

Izdala in založila Modrijan založba, d. o. o.

Za založbo Branimir Nešović

Ljubljana 2015

Prva izdaja

© Modrijan založba, d. o. o.

Spoštovane učiteljice in učitelji!

V delovnem zvezku (DZ) in samostojnem delovnem zvezku (SDZ) v podpoglavju *Reši naloge*, ki sledi vsaki obravnavani temi, so večinoma take naloge, s kakršnimi naj bi učenke in učenci razvili zmožnosti, predpisane v učnem načrtu. V ospredju je usvajanje praktičnega jezikovnega znanja, urjenje v branju in pisanju ter razumevanje vsega predstavljenega, bogatenje besednega zaklada. Na koncu večine tem so zgledi iz *Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)* in/ali *Slovenskega pravopisa (SP 2001)*, katerih poglobitveni namen je, učence naučiti razbirati slovnične kategorije v slovarskem delu. Na tej stopnji učencem še ni treba brskati po *SSKJ* in *SP 2001*, saj imajo zglede natisnjene ob nalogi ali vaji, ki jo rešujejo.

Učenci in učenke naj res pozorno berejo navodilo pri vsaki nalogi ali vaji: če v njem npr. piše, da napačno obliko prečrtajo in na črto napišejo pravilno, naj naredijo natančno tako; če piše, naj napišejo pravilno obliko, naj napačne ne črtajo. Poglobitveni namen takega ravnanja je, da se učence in učenci naučijo pravilno brati in upoštevati navodila, ne pa ravnati mehanično.

V delovnem zvezku in samostojnem delovnem zvezku se prepletajo naloge in vaje, ki od učencev zahtevajo bodisi dopisovanje (npr. vstavljanje črk za glasove in soglasniške sklope), dopolnjevanje (tudi preglednic), povezovanje, izražanje (ne)strinjanja, razbiranje podatkov iz zgledov, vzeti iz *SSKJ* in/ali *SP 2001*, določanje slovničnih kategorij nekaterim besednim vrstam, iskanje ustreznih besed in izrazov (vse to lahko tudi na podlagi zglada), zorno govorjenje, pisanje (tudi po nareku), sestavljanje miselnih vzorcev in različnih besedil (tudi primerjave med istovrstnimi), priprave na govorni nastop, odkrivanje jezikovnih pomanjkljivosti, tu in tam tudi dopolnjevanje razlage.

Na koncu vsake jezikovne teme in na koncu vseh besedilnovrstnih tem so še naloge in vaje za ponovitev teme (*Pokaži, kaj znaš*). Kar precej nalog in vaj (rdeče barve) je takih, da jih učenci – izjema so mogoče za jezik bolj nadarjeni – brez vaše pomoči ne bodo mogli rešiti. Marsikatero nalogo in vajo lahko izpustite, saj boste tudi brez njih dosegli cilje, predpisane v učnem načrtu. **Rešitve** nalog se približujejo idealnim, v praksi pa lahko odstopajo, vendar se morajo načeloma približati zapisanim (npr. odgovori so lahko krajše, ne vedno nujno cele povedi). Po potrebi so kot opombe dodana pojasnila in/ali razlage.

Autorica

Kratice

SP	Slovenski pravopis
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika
SES	Slovenski etimološki slovar
L	Slovenski veliki leksikon
S	slovarček
DZ	delovni zvezek
SDZ	samostojni delovni zvezek

KAZALO

BEREMO	7
Vremenska napoved	7
ZAPISOVANJE GLASOV IN IZGOVOR ČRK	11
Samoglasniki in soglasniki	11
Naglas	12
Soglasniški sklopi	12
En glas <i>u</i> in tri črke <i>u, v</i> in <i>l</i>	13
Pokaži, kaj znaš	13
GLASNO BEREMO	14
Stavčna intonacija	14
Pokaži, kaj znaš	14
SAMOSTALNIK	14
Spol in število	14
Sklon	15
Pokaži, kaj znaš	16
BEREMO IN PIŠEMO	17
Obvestilo	17
Mali oglas	18
PRIDEVNIK	18
Vrste pridevnikov	18
Stopnjevanje	20
Sklon	21
Pokaži, kaj znaš	22
PRAVOPIS	23
Velika in mala začetnica	23
Imena bitij	23
Zemljepisna imena	24
Stvarna imena	25
Prazniki, dnevi, meseci, jeziki, nazivi	25
Pridevniki na <i>-ski</i> iz zemljepisnih imen	25
Deljenje besed	26
Pokaži, kaj znaš	26
ZAIMEK	26
Osebni zaimek	26
Lastnosti osebnega zaimka	26
Pokaži, kaj znaš	27
BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO	28
Opis kraja	28

POGOVARJAMO SE	29
Pogovor	29
GLAGOL	30
Čas, oseba in število	31
Pokaži, kaj znaš	32
BEREMO IN PIŠEMO	33
Navodilo za delo	33
PRAVOPIŠ	34
Okrajšave	34
Kratice	35
Ločila	35
Pika, vprašaj in klicaj	35
Vejica	36
Oklepaj in zaklepaj	36
Premi in odvisni govor ter narekovaj	36
Pokaži, kaj znaš	37
POGOVARJAMO SE	38
Dvogovor	38
ŠTEVNIK	38
Glavni in vrstilni števniki	38
Lastnosti števnikov	38
Spol	38
Sklon	39
Zapisovanje števnikov	39
Pokaži, kaj znaš	40
BEREMO	40
Vozni red	40
Naročilnica	40
PRISLOV	41
Vrste prislovov	41
Oblike prislovov	42
Pokaži, kaj znaš	42
BEREMO IN PIŠEMO	43
Ocena filma	43
Pokaži, kaj znaš	45
IZBIRNO – BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO	47
Opis bolezni	47
Opis razvoja človeka	48
Opis smuka	49

BEREMO

Vremenska napoved

1.

a) sončno • oblačno • nevihta • megla • poloblačno • dež • sneg

b) oblačno 10–30 % • oblačno 50–80 %

Op.: Predhodni piktogram za oblačnost 30–50% je precej podoben, zato morajo učenci, da bi vedeli, za kateri piktogram gre, natančno pogledati sončne žarke, saj je pri oblačnosti 50–80% zadnji narisane že čisto v delu oblaka.

c) V vremenski napovedi C. ALI Natančnejši je v vremenski napovedi C.

2.

a) videti več sonca in manjše oblake – videti malo sonca in več oblakov

b) pretežno oblačno • deloma sončno • pretežno jasno

3.

a) vremenska slika ALI Vremenska slika • snežne razmere ALI Snežne razmere

b) Vremenska napoved B

Kako bo vreme vplivalo na počutje

V prihodnjih dneh

Vremenska napoved C

Dnevnikovo biovreme

Obeti

4.

jutri ALI včeraj • popoldne • sončno • najvišje

5.

a) Po smislu, npr. rahlo dežuje, prši, kaplja, močno dežuje, neprenehoma dežuje, lije, dež se uliva, dež se usipa • naletava sneg, naletavajo snežinke, rahlo sneži, močno sneži

b) Po smislu, npr. toča, sodra, babje pšeno.

c) Po smislu, npr. rosa, slana, ivje, srež, poledica, žled.

6.

a) veter

b) Po smislu.

c) Po smislu, npr. vetrič, vetrč, vetrček, vetriček.

č) Po smislu.

d) 1 (rahla sapica) • 2 (sapica) • 3 (šibak veter) • 4 (zmeren veter) • 5 (precej močen veter) • 6 (močen veter) • 7 (zelo močen veter) • 8 (viharni veter) • 9 (vihar) • 10 (hud vihar)

Op.: Manjkata še orkanski veter in orkan, a teh pri nas ni, zato sta tu izpuščena.

e) Brezvetrje. ALI Imenujemo ga brezvetrje. ALI Tišina. ALI Imenujemo ga tišina.

7.

a) vetrnica Op.: zastar. *vetrnjača*. • sončnik/senčnik

b) kaže • merimo

c) Po smislu.

8.

°C ALI S pisnim znamenjem ° in simbolom C, tj. °C.

Op.: Če bo kdo napisal namesto pisnega znamenja besedo stopinja, je ravno tako ustrezno.

9.

a) Po smislu.

b) Enkrat je odveč beseda občasno v besedni zvezi se bo lahko občasno spet pojavilo občasno sneženje.

c) V prvi. ALI Našel/-šla sem jo v prvi povedi.

SDZ1 15-17

10.

a) Murska Sobota • Slovenj Gradec • Novo mesto • Nova Gorica • Triglav Kredarica • Mariborsko Pohorje • Ribniško Pohorje • Trije kralji • Kranjska Gora • Soriška planina • Velika planina

b) Po smislu.

Op.: Vsekakor bodo učenci morali omeniti delitev na naselbinska in nenaselbinska imena ter osnovno pravilo za zapis neprve sestavine. Z obojim so se seznanili v 5. razredu, tokrat pa se bodo na str. 42–43 v učbeniku in na str. 96–97 v 1. delu samostojnega delovnega zvezka. Seveda si lahko pomagajo tudi z učbenikom: v kazalu naj poiščejo poglavje o pravopisu in zapisovanju velike in male začetnice pri zemljepisnih imenih. Tako se bodo urili tudi v uporabi priročnika.

11.

a) Po smislu.

b) 1., 2., 5., 6.

c) 4., 7.

č) Vzrok: ker, zaradi; posledico: zato; čas: potem, ko

d) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi opazili, da v teh dveh povedih ni vejice (med podčrtanim in preostalim delom povedi).

12.

a) Prvi izraža namen, drugi vzrok.

b) Ker bo jutri dež, predstava odpade. • Ker bo vreme slabo vplivalo na vse /na ljudi/, vam svetujemo še večjo previdnost. • Ker bo zapadlo obilo novega snega, (vam) odsvetujemo vožnjo z avtomobilom.

c) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi opazili, da v vsaki od natisnjenih povedi in v lastnoročno napisani obstaja razlika v opuščanju oz. zapisovanju vejice.

13.

a) Istočasno, kar je v tretji povedi; prej, kar je v prvi in drugi, in sicer *V petek in soboto bo oblačno* in *Ko bo sneženje ponehalo*; potem, kar je v prvi in drugi povedi, in sicer *potem bo burja ponehala* in *se bo razjasnilo*.

Op.: Nalogo lahko razširite in vsaj katero od povedi pretvorite v enostavno poved z uporabo predlogov po, med, npr. Po sneženju se bo razjasnilo. – Med sprehodom plešejo snežinke okoli mene.

b) Da, v obeh povedih se vse dogaja hkrati: sneženje in sprehajanje.

c) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi ugotovili, da v prvi povedi stavimo vejico, v drugi (pred in) pa ne.

č) Z medtem ko ter in. ALI Istočasnost izražam z medtem ko, in.

d) Odkljukane so vse, razen prve povedi.

14.

a) Po smislu.

b) Pogoj. ALI Podčrtani del povedi izraža pogoj.

15.

a) Po smislu.

b) Drugi del. ALI Pogoj vsebuje drugi del povedi.

c) S če. ALI Z besedo če.

č) Po smislu.

Op.: Nalogo lahko razširite z vprašanjem, v katerem delu je izražena posledica (izpolnjenega pogoja).

16.

Ker bi Janez rad dobil nagrado, bo moral biti prvi. ALI Janez bi rad dobil nagrado, zato bo moral biti prvi. • Torta je presladka, zato je ne morem jesti. ALI Ker je torta presladka, je ne morem jesti. ALI Te torte ne morem jesti, ker je presladka. • Tine si je poškodoval nogo, zato ni mogel telovaditi. ALI Ker si je Tine poškodoval nogo, ni mogel telovaditi. ALI Ko si je Tine poškodoval nogo, ni mogel telovaditi. ALI Zaradi poškodbe noge Tine ni mogel telovaditi. • Učenci bi radi gledali film, zato bodo morali narediti naloge. ALI Ker bi učenci radi gledali film, bodo morali narediti naloge. • Tina se je popoldne naspala, potem se je ves večer učila. • Zaradi bolečin v rokah ne more nositi prtljage. ALI V rokah ima bolečine, zato ne more nositi prtljage. ALI Ker ima v rokah bolečine, ne more nositi prtljage. • Ker sta Rok in Stanko slabo pritrdila šotor, se podira. ALI Rok in Stanko sta slabo pritrdila šotor, zato se podira. ALI Šotor se podira, ker sta ga Rok in Stanko slabo pritrdila.

DZ 10-12

10.

Prihodnjik. ALI Prihodnji. ALI Prihodnji čas.

11.

a) Murska Sobota • Slovenj Gradec • Novo mesto • Nova Gorica • Triglav Kredarica • Mariborsko Pohorje • Ribniško Pohorje • Trije kralji • Kranjska Gora • Soriška planina • Velika planina

b) Po smislu.

Op.: Vsekakor bodo učenci morali omeniti delitev na naselbinska in nenaselbinska imena ter osnovno pravilo za zapis neprve sestavine. Z obojim so se seznanili v 5. razredu, tokrat pa se bodo na str. 42–43 v učbeniku in na str. 96–97 v 1. delu samostojnega delovnega zvezka. Seveda si lahko pomagajo tudi z učbenikom: v kazalu naj poiščejo poglavje o pravopisu in zapisovanju velike in male začetnice pri zemljepisnih imenih. Tako se bodo urili tudi v uporabi priročnika.

12.

a) Po smislu.

b) 1., 2., 5., 6.

c) 4., 7.

č) 3., 8.

d) Vzrok: ker, zaradi; posledico: zato; čas: potem, ko

e) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi opazili, da v teh dveh povedih ni vejice (med podčrtanim in preostalim delom povedi).

13.

a) Prvi izraža namen, drugi vzrok.

b) Ker bo jutri dež, predstava odpade. • Ker bo vreme slabo vplivalo na vse /na ljudi/, vam svetujemo še večjo previdnost. • Ker bo zapadlo obilo novega snega, (vam) odsvetujemo vožnjo z avtomobilom.

c) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi opazili, da v vsaki od natisnjenih povedi in v lastnoročno napisani obstaja razlika v opuščanju oz. zapisovanju vejice.

14.

/.../ deževalo, planinski /.../ • /.../ oblaki, se /.../

15.

a) Istočasno, kar je v tretji povedi; prej, kar je v prvi in drugi, in sicer *V petek in soboto bo oblačno* in *Ko bo sneženje ponehalo*; potem, kar je v prvi in drugi povedi, in sicer *potem bo burja ponehala* in *se bo razjasnilo*.

Op.: Nalogo lahko razširite in vsaj katero od povedi pretvorite v enostavno poved z uporabo predlogov *po*, *med*, npr. *Po sneženju se bo razjasnilo. – Med sprehodom plešejo snežinke okoli mene.*

b) Da, v obeh povedih se vse dogaja hkrati: sneženje in sprehajanje.

c) Po smislu.

Op.: Učenci naj bi ugotovili, da v prvi povedi stavimo vejico, v drugi (pred *in*) pa ne.

č) *Z medtem ko* ter *in*. ALI Istočasnost izražam z *medtem ko*, *in*.

d) Odkljukane so vse, razen prve povedi.

16.

a) Po smislu.

b) Pogoj. ALI Podčrtani del povedi izraža pogoj.

17.

a) Po smislu.

b) Drugi del. ALI Pogoj vsebuje drugi del povedi.

c) S če. ALI Z besedo če.

č) Po smislu.

Op.: Nalogo lahko razširite z vprašanjem, v katerem delu je izražena posledica (izpolnjenega pogoja).

d) Vejico. ALI Napisal/-a sem vejico.

18.

Ker bi Janez rad dobil nagrado, bo moral biti prvi. ALI Janez bi rad dobil nagrado, zato bo moral biti prvi. • Torta je presladka, zato je ne morem jesti. ALI Ker je torta presladka, je ne morem jesti. ALI Te torte ne morem jesti, ker je presladka. • Tine si je poškodoval nogo, zato ni mogel telovaditi. ALI Ker si je Tine poškodoval nogo, ni mogel telovaditi. ALI Ko si je Tine poškodoval nogo, ni mogel telovaditi. ALI Zaradi poškodbe

noge Tine ni mogel telovaditi. • Učenci bi radi gledali film, zato bodo morali narediti naloge. ALI Ker bi učenci radi gledali film, bodo morali narediti naloge. • Tina se je popoldne naspala, potem se je ves večer učila. • Zaradi bolečin v rokah ne more nositi prtljage. ALI V rokah ima bolečine, zato ne more nositi prtljage. ALI Ker ima v rokah bolečine, ne more nositi prtljage. • Ker sta Rok in Stanko slabo pritrčila šotor, se podira. ALI Rok in Stanko sta slabo pritrčila šotor, zato se podira. ALI Šotor se podira, ker sta ga Rok in Stanko slabo pritrčila.

DZ 13-15
SDZ I 20-22

ZAPISOVANJE GLASOV IN IZGOVOR ČRK

Samoglasniki in soglasniki

1.

Po smislu.

2.-5.

Po smislu.

6.

a) b (*hrib*) • t (*izlet*) • g (*kirurg*) • d (*sladkosned*) • ž (*Aljaž*) • p (*hrup*) • s (*atlas*) • š (*Aleš*)

Povezani so *Aljaž* in *Aleš* (oba glas *-[š]*), *hrib* in *hrup* (oba glas *-[p]*), *izlet* in *sladkosned* (oba glas *-[t]*), nepovezana sta ostala *kirurg* in *atlas*.

b) enako

c) trg – trk • rob – rop • slab – slap

č) Po smislu.

d) Da, obe različici priimkov sta pravilni.

Op.: Učence opozorite, naj v dvoumnih primerih nosilca imena ali priimka vedno vprašajo, kako naj ga zapišejo.

7.

regrat • kolovrat • sod • golaž

8.

a) (ljubka deklica) • z (trije zvezki) • d (sladke pomaranče) • d (pet dedkov; TUDI pet dečkov) • z (goveja zrezka) • ž (težka naloga) • z (majhna Janezka) • z (nizka stavba) • b (šibke noge) • ž (veliko zaslužka) • d (gladka stena) • ž (trije krožki)

b) Pomagam si tako, da poiščem podobno obliko, npr. ljubek, zvezek, sladek.

c) Beseda *možki* je v imenovalniku množine; njen imenovalnik ednine (slovarska oblika) se glasi *možek*, torej je to pomanjševalnica od besede *mož*. Beseda *moški* je samostalnik v imenovalniku množine; imenovalnik ednine se glasi *moški*.

9.

a) beležka • dudka • redko • drobtine • nizko • klubski • risba • glasben • glasbilo

b) Po smislu.

c) ž (*Nežka*) • b (*nahrbtnik*) • d (*sladko*) • z (*ozko*) • d (*sladkor*) • b (*arabščina*) • b (*zebsti*) • d (*svadba*) • d (*svadben*)

č) Po smislu.

Op.: Podobne oblike so npr.: Neža, hrbet, sladek, ozek, sladek, Arabec, zebe, svatje, svatovati.

DZ 16-17

SDZ I 25-26

Naglas

1.

a) šte-vi-lo • me-sto • ču-do-vit • le-pa • po-dat-ki

b) kosilo • mesto • lepa • število • čudovit • podatki

2.

a) in b) Po smislu.

3.

a)–č) Po smislu.

DZ 17

SDZ I 28-29

4.

a)–č) Po smislu.

5.

a)–č) Po smislu.

DZ 15-16

SDZ I 28-29

Soglasniški sklopi

1.-2.

Po smislu.

3.

a) Po smislu.

b) Če poiščemo podobno obliko, npr. kralji, konji, vemo, da se tudi kralj piše z lj, konj pa z nj. ALI Zato ker pravimo in zapišemo kralja, kralji, kraljevi, ne pa krala, krali, kralevi, in konja, konji, konjev, ne pa kona, koni, konev.

Op.: V odgovoru zadošča po en zglede.

c) nj, lj

4.

a)–č) Po smislu.

5.

a)–č) Po smislu.

En glas u in tri črke *u, v in l*

1. a) bel • živ • pel • domov • stal • poln • molk • čoln
b) v, l ALI l, v • podobno • slovarju
2. a) v (*vhod*) • v (*usi*) • v (*vdova*) • v (*vsak*) • v (*vnuk*) • v (*včera*j) • v (*vsota*)
b) Po smislu.
3. Po smislu.
4. Izgovarjamo ga podobno kot glas [*u*].
5. a) in b) Po smislu.
c) u • besedo

Pokaži, kaj znaš

1. a) vsakdan • spolzek • atletski • invalidski • potrebščine • ljubko • vrana • satelitski
b) b (poslabšati) • d (švedski) • ž (težko) • b (hrbtenica)
c) Po smislu.
č) zreski • sosed • noš • nigdar • čovn • teška • kroški • slatka
- 2.-4. Po smislu.
5. Popravljen: september • razvozlati • ozdravel • približno • vozlati
6. Popravljen: Izpolnil • poleg • zimskega – zbolel – obležal – Smrkal • nezaupljivo • izlet
7. a) in b) Zagotovo ne smeta biti označeni s kljukico 4. in 6. trditev, dobro bi bilo, da tudi tretja ne. Drugo je odvisno od učenčevih utemeljitev.
8. Po smislu.

GLASNO BEREMO

Stavčna intonacija

1.

a)–č) Po smislu.

d) Odkljukano: V pripovedni povedi gremo od začetka proti koncu povedi z glasom navzdol.

2.–3.

Po smislu.

4.

Odkljukano: V vprašalnih povedih iz 2. in 3. vaje gremo od začetka proti koncu z glasom navzdol.

5.

a)–č) Po smislu.

d) Odkljukano: V vprašalnih povedih, ki se začenjajo z vprašalnico *ali* oziroma *a* (lahko je tudi izpuščena), gremo z glasom navzgor.

6.–7.

Po smislu.

Pokaži, kaj znaš

1.–2.

Po smislu.

SAMOSTALNIK

Spol in število

1.

a) Po smislu.

b) Tu naj bi prišli do ugotovitve, da je več takih na soglasnik. O številu bi se lahko prepričali tudi s pomočjo *SSKJ* in *SP 2001* (z zahtevnim iskanjem).

2.

a)–c) Po smislu.

č) Vse tri trditve so pravilne.

3.

ledvice • krvavice • jagode • žganci • bučke • lisičke • jajca • množini

4.

a) roke – roki • lici • nogi – noge • ušesa – ušesi • očesi – očesi ALI oči – očesi

Op.: Drago Jančar je tu namenoma uporabil dvojino, učenci pa lahko v dveh primerih dvojinsko obliko uganejo iz glagolske oblike. • **nogavici** Op.: Če ne bi bila uporabljena dvojina, ne bi vedeli, da je na vsaki nogi imel drugačno nogavico, ampak bi mislili, da je nogavice menjal in torej enkrat nosil take, drugič drugačne. – **nogavice** • **uhani** – **uhana**

b) množini • dvojini

5.

Samostalniki z enim številom

Spol/Število	edninski	množinski
moški	<i>zrak</i> dušik	možgani
ženski	hrastovina jelenjad zvestoba	<i>ošpice</i> , binkošti, klešče, Jesenice, škarje, Alpe, hlače, jasli, sanke, vilice
srednji	sovraštvo trpljenje	<i>jetra</i> , usta, pljuča, drva, vrata

DZ 29-33

SDZ I 52-56

Sklon

1.

a) m. sp., ed. • Dežnika ni v predsobi. ALI V predsobi ni dežnika. • Popravim jo dežniku. ALI Špico popravim dežniku. • Gledam dežnik. • Razmišljam o dežniku. • Vedrim pod dežnikom.

ž. sp., ed. • Mame ni v kuhinji. • Mami dam darilo. • Vidim mamo. ALI V kuhinji vidim mamo. • Sedim pri mami. • Klepetam z mamo.

sr. sp., ed. • V daljavi je polje. • Ne vidim polja. ALI V daljavi ne vidim polja. • Približujem se polju. • Vidim polja. ALI V daljavi vidim polje. • Pri polju se začenja meja. ALI Meja se začenja pri polju. • Kmet se ponaša s poljem.

b) sklon • sklon

c) Ima jih 6. ALI Vsak samostalnik ima šest sklonov. • Ne. Op.: Po želji lahko učenci odgovor dopolnijo, npr. Rodilnik ali imenovalnik je lahko enak tožilniku, mestnik dajalniku. • Ne.

2.

a) **Skloni in vprašalnice zanje**

Št.	Ime	Okrajšava	Vprašalnica
1. skl.	<i>imenovalnik</i>	<i>im.</i>	<i>Kdo ali kaj?</i>
2. skl.	rodilnik	rod.	Koga ali česa?
3. skl.	dajalnik	daj.	Komu ali čemu?
4. skl.	tožilnik	tož.	Koga ali kaj?
5. skl.	mestnik	mest.	Pri kom ali čem?
6. skl.	orodnik	or.	S kom ali čim?

Op.: Za označevanje sklonov obstajajo poleg okrajšav tudi simboli (*I, R, D, T, M* in *O*). Z njimi se bodo učenci seznanili pri sklanjatvah v 7. razredu.

b) Dajalnik, mestnik in orodnik.

3. im. – mest. – rod. – rod. • mest. – tož. – tož. – or. – or. – or. – im. – mest. – rod. –
daj. – tož.

4. daj. dv. • tož. mn. – tož. dv. • mest. mn. – rod. mn. – rod. mn. • im. mn. – im. mn. –
rod. mn. – im. mn. – mest. mn. – rod. mn. • daj. mn. – tož. mn. – tož. mn.

Op.: Okrajšane besedne zveze brez vejice, kot so napisane tukaj, beremo npr. kot *dajalnik dvojine*, *tožilnik množine*, pisane z vejico, kar bi bilo v tem primeru manj običajno, pa kot *dajalnik*, *dvojina*; *tožilnik*, *množina*.

5. moški – ednina – čajnika • srednji – ednina – Sredozemlja • moški – množina –
možganov • ženski – množina – Brežic • ženski – ednina – kobilice • moški –
ednina – kajaka • moški – ednina – bakra • ženski – množina – sanj • srednji –
množina – očal • ženski – množina – Žič

Op.: Če bodo učenci napisali onaglašeni rodilnik, je to seveda pravilno. V zgledu čela je naglasno znamenje izpuščeno zaradi poenostavitve. Okrajšave v *SSKJ* in *SP 2001* tipa *m mn.* beremo kot *moški spol množine*.

6. Saše, Saša – Saše – moški, ženske • moškega – potu, pota • moškega, ženskega –
sledu, sledi – ženskem

Op.: Če bodo učenci napisali onaglašeni rodilnik, je to seveda pravilno.

DZ 33-35

SDZ I 57-59

Pokaži, kaj znaš

1. a) moški – ženski – srednji – moški – ženski – moški – ženski – ženski – srednji

b) Po smislu.

2. a) v Javorju – v Javorjah • v Gabrju – V Gabrjah • v Šmarju, v Šmarjah – v Šmarjah

b) srednjega, ženskega

3. a) debeluh • lenuh ALI lenoba • nasilnež ALI nasilnik • mladenič ALI mladostnik •
lepotec • poštenjak

Op.: Istokorenski izrazi za debelega človeka so npr. še *debelec*, *debelin*, *debelinko*, *debeljak*, *debelko*, *debeluhar*, *debeluhec*; za lenega človeka so npr. *lenart*, *lenec*, *lenivec*, *lenobnež*, *lenuhar*, *lenušček*; za poštenega človeka *poštenjakar* in *poštenjakovič*. Drugih, ki nimajo istega korena, je še veliko več. – Možno je seveda napisati tudi oblike za ženski spol, npr. *debeluhinja*, *debeluha*, *lepotica*.

b) oseba, ki je mlada • oseba, ki laže • oseba, ki je izbirčna • oseba, ki je stara • oseba,
ki je lena • oseba, ki je lakomna

Op.: Možno je seveda napisati tudi drugače, npr. pri mladeniču *kdor je mlad* ali *mlad človek*.

4. **Samostalnik**

kompost
gnojilo
(na) vrtu
kompostnik
kompost
gnojilo
(z) razkrojevanjem
odpadkov
ostanki
zelenjave

Spol, število in sklon

m. sp., ed., im.
sr. sp., ed., im.
m. sp., ed., mest.
m. sp., ed., tož.
m. sp., ed., im.
sr. sp., ed., im.
sr. sp., ed., or.
m. sp., mn., rod.
m. sp., mn., im.
ž. sp., ed., rod.

sadja	sr. sp., ed., rod.
listje	sr. sp., ed., im.
plevel	m. sp., ed., im.
pepel	m. sp., ed., im.
razkrojevanje	sr. sp., ed., im.
odpadkov	m. sp., mn., rod.
razkrojevalci	m. sp., mn., im.
bakterije	ž. sp., mn., im.
glive	ž. sp., mn., im.
(v) kompostniku	m. sp., ed., mest.
živali	ž. sp., mn., im.
deževniki	m. sp., mn., im.
gliste	ž. sp., mn., im.
polži	m. sp., mn., im.
mokrice	ž. sp., mn., im.
kačice	ž. sp., mn., im.
strigalice	ž. sp., mn., im.
odpadki	m. sp., mn., im.
kompost	m. sp., ed., im.

Op.: Pravilna sta oba zapisa: s predlogom ali brez. Bolje je seveda, da se učenci naučijo v mestniku in orodniku vedno napisati še predlog, saj teh dveh sklonov brez predloga ne uporabljamo. Pri drugih sklonih to ni potrebno, saj gre pogosto za morfem.

5.

Po smislu.

DZ 36

SDZ I 61

BEREMO IN PIŠEMO

Obvestilo

1.

Sporočevalec je tisti, ki je sestavil besedilo. • Naslovnik je tisti, ki mu je sporočilo namenjeno. • Obvestilo je ustno ali pisno sporočilo o zadevi, dogodku ipd.

2.

Po smislu, npr.: že kar precej časa ALI dolgo • ubadate se s težavo ALI ukvarjate se s težavo ALI spopadate se s težavo

3.

a) Psihologinja je strokovnjakinja za psihologijo. – psiholog

b) Ime in priimek. ALI Pravilno je zaporedje imena in priimka. – Urška Žugelj –
V slovenščini najprej napišemo ime in priimek; izjema so le abecedni sezname, imeniki ipd.

4.

a) To je elektronski naslov. ALI To je naslov e-pošte.

b) Po smislu.

c) To je (viseča) opica ali ajka, v pogovornem jeziku afna. Pomeni ‚pri‘ ali ‚na‘.

Op.: Izraz *ajka* je sopomenska novotvorjenka slogovno zaznamovani besedi *afna*; tvorjena (*ajka* < *aj-* + *-ka* < *a-ja* < *a*) je po analogiji z besedo *enka* (< *en-* + *-ka* < *ena*).

Mali oglas

1.

a) Ne. Op.: Nerodno je zaporedje dveh pridevnikov pred samostalnikom. • Da. • Ne. Op.: Iz povedanega seveda ni jasno, kaj vse je sestavni del peči. Iz tega, kar je napisano, bi sklepali, da vse naštetu sodi k peči. Navadno ima peč gorilnik, lahko tudi grelnik, cisterna pa je od nje ločena. Če bi sporočevalec ponujano drugače razvrstil, potem bi bila ponudba jasna. Gl. »popravljeni« mali oglas. • Da. • Ne. ALI Da. Op.: Če bodo učenci sklepali na podlagi napisanega, bodo seveda odgovorili pritrdilno. O razumevanju torej odloča splošna vednost, poznavanje teh peči, namesto jasno napisanega besedila. • Ne.

Ne vem. Op. Predložno besedno zvezo navadno povezuje z jedrom, na katero se nanaša. V tem oglasu je jedro *sin*. Logika nam govori, da verjetno iščejo varuško iz te okolice. Sicer bi si lahko predstavljali, da ima sporočevalec sina iz okolice Ruš, drugi njegovi otroci pa bi bili lahko tudi od kod drugod, če to tako poudarja. • Ne.

To so udobne sobe, sobe, ki so opremljene tako, da omogočajo udobno bivanje. • Lahko, prepovedano ni, vendar sobe oddajajo le študentkam. • Na prenosni (mobilni) telefon. • Ne.

Tri. ALI Stanovanje ima tri sobe. • Trisobno. • 62 m². ALI Stanovanjska površina meri 62 m². • Balkon in kletno shrambo. ALI Stanovanje ima še balkon in kletno shrambo. • Na prenosni (mobilni) telefon. • Ne.

Mlade kokoši. ALI Jarkice so mlade kokoši. Op.: Besede *jarkica* ni v *SSKJ*, ampak le v Pleteršnikovem slovarju. *SSKJ* ima besedo *jarčka*, ob njej pa razlago *mlada, zlasti pomladanska kokoš*. Na *jar*- se začenjajo tudi besede za druge mlade živali, saj je beseda v praslovanščini pomenila *pomlad*. Gl. *Slovenski etimološki slovar* Marka Snoja. • Zmožnost kokoši, da nesejo jajca. ALI Nesnost pomeni zmožnost kokoši, da nesejo jajca.

b) 031 867 722 ALI 031 867-722

2.

Po smislu.

PRIDEVNIK

Vrste pridevnikov

1.

Vrste pridevnikov		
Vprašalnica	Vrsta	Zgled
Kakšen?	lastnostni	pomanjšan, igriv, <i>lep</i> , duhovit, težek, igriv, dolgovezen, tipičen, sončen
Čigav?	svojilni	Zemljin, možev, <i>Ježev</i> , sosedov, <i>sošolkin</i>
Kateri?	vrstni	kranjski, goveji, turški, borovničev, <i>domači</i> , etnološki, kmečki, <i>koroški</i> , slovenski, šolski, <i>ananasov</i> , iglasti, morski, <i>učni</i> , češnjev, brinov

2. a) bratov • Janezov • Jankov • Juretov
b) Frankov • Danilov • Branetov • Zorkov • Stankov • Benov • Jožkov • Smerketov
3. a) možev • Francijev • Drolčev • Jakčev
b) Božičeva • Župančičeve • Ambroževo • Jarčevo • Papežev • Robijevi • Jurijev • Krjavljeva • Andrejeve • Kljukčeve
c) Maksov • Piršev • Brglezov • Borisov • Kosov • Blažev
4. a) Mihov • pismonošev • Strnišev • Matijev • Vasjev • Stupičev
b) Kendov • Kozinova • Vončinove • Aljoševa • Lukove • Saksidovo • Žigova • Janšev
c) samostalnika
5. Tomaževo • Predovičeve, Erjavčeve • Minattijeve • Boljkovo • Murkova • Jezusov • Gregorčičev • Vrazov • Jenkova • Šegove Op.: Oznaka za moški spol je nujna, saj bi se svojilni pridevnik k priimku, ki ga nosi ženska, pogojno glasil Šegina, torej Šegina *ulica*. Šega je lahko ženski priimek, prvotno moškega spola. *SP 2001* sicer v čl. 965 sicer pravi, da »priimki ženskih oseb navadno ne tvorijo svojilnih pridevnikov z obrazilom *-in*« in svetuje, da je namesto *Kobilčine slike* bolje uporabljati *slike Ivane Kobilca*. • Mitjevo
6. a) tetin • Zalin • Mirjamin • Lilijin
b) Fanin • Karmenin • Mimin Op.: Imeni *Fani* in *Mimi* imata enako svojilno obliko kot zglede *Mici* – *Micin*, saj imata obe imeni vzporednici z imeni na *-a*, torej *Fana* in *Mima*, tako kot *Mica*. • Nivesin
c) Marjetičina • dekličine • Maričino • Dragičini • Marjančin • učiteljčini
7. Jeričine • Polončin • Nežin • Marijaničin • Aničino
Op.: Učence opozorite na dvojne zapise imen: prav je tako *Marjanca* kot *Marjanica* (med moškimi imeni npr. *Damjan* ali *Damijan*, *Marjan* ali *Marijan*), le da je oblika z *-i* redkejša.
8. a) slivov • aprilski • teniški • čebelji • borovničev • marelični
b) svojilni • vrstni • svojilni • vrstni • svojilni • vrstni • svojilni • vrstni
c) kravji – kravji – vrstni • kravin – kravino – svojilni • čebelin – čebelino – svojilni • čebelji – čebelji – vrstni
9. češnjev – vrstni • Jožetovo – svojilni • Mijin – svojilni • srnin ALI srnji Op.: Oblika *srnji* se redko uporablja. – vrstni • rabarbarina ALI rabarbarova Op.: V *SP 2001* je pri *rabarbarov* prva različica označena kot boljša. – vrstni • nageljnovе – vrstni • figov – vrstni • očetova – svojilni • ribezov Op.: Učence, ki od doma poznajo izraz *ribezelj*, opozorite na vrstni pridevnik *ribezeljev*, čeprav je beseda *ribezelj* v *SP 2001* označena kot redka. – vrstni • bezgove – vrstni • smrekov – vrstni • goveje – vrstni • kozji – vrstni • kravje – vrstni • ribja – vrstni
10. makova potica • hrenova omaka • jetrna pašteta • divjačinski golaž • pehtranova potica • porova juha

11.

a) Po smislu.

b) To so lastnostni pridevniki. Po njih se sprašujemo s *kateri*. ALI Po njih se sprašujemo z vprašalnico *kateri*.

DZ 45-50

SDZ I 77-82

Stopnjevanje

1.

lastnostne • tri • primernik • bolj • najbolj • manj • najmanj

2.

a)

	Pridevnik	Stopnja pridevnika
najlažje naloge	<i>najlažje</i>	<i>presežnik</i>
ožji prehod	ožji	primernik
bolj modro morje	bolj modro	primernik
najšibkejši člen	najšibkejši	presežnik
višji vrh	višji	primernik
tih stroj	tih	osnovnik
najstarejša hiša	najstarejša	presežnik
najkrajša pot	najkrajša	presežnik

b) *zgodnejši* • mehkejša • dražje • mlajši • tanjši • težje • trši • strožji

3.

Stopnje pridevnika

Osnovnik	Primernik	Presežnik
<i>lep</i>	<i>lepši</i>	<i>najlepši</i>
bleščeč	gostejši	najlepša
slane	temnejši	najljubeznivejša
	plitvejša	najurnejši
	bolj bleda	
	sočnejši	
	bolj zelen	
	milejše	
	bolj sveža	

4.

a)

Osnovnik	Primernik	Presežnik
<i>zvest</i>	<i>zvestejši</i>	<i>najzvestejši</i>
čist	<i>čistejši</i>	najčistejši
gost	gostejši	<i>najgostejši</i>
<i>oster</i>	ostrejši	najostrejši
<i>ljub</i>	ljubši	najljubši
zrel	<i>zrelejši</i>	najzrelejši

glasen	glasnejši	<i>najglasnejši</i>
krepak	<i>krepkejši</i>	najkrepkejši
<i>trden</i>	trdnejši	najtrdnejši
<i>rdeč</i>	<i>bolj rdeč</i>	<i>najbolj rdeč</i>
bel	<i>bolj bel</i>	najbolj bel
vroč	manj vroč	<i>najmanj vroč</i>
sit	bolj sit	<i>najbolj sit</i>
vesel	<i>bolj vesel</i>	najbolj vesel
goreč	<i>manj goreč</i>	najmanj goreč

b)

Osnovnik	Primernik	Osnovnik	Primernik
<i>lahek</i>	lažji	<i>visok</i>	višji
<i>kratek</i>	krajši	<i>hud</i>	hujši
<i>trd</i>	trši	<i>star</i>	starejši
<i>težek</i>	težji	<i>mlad</i>	mlajši
<i>drag</i>	dražji	<i>nizek</i>	nižji
<i>nov</i>	novejši	<i>hiter</i>	hitrejši
<i>tanek</i>	tanjši	<i>čist</i>	čistejši

5.

mlajši • najmlajši; bolj cenjen • najbolj cenjen; nesramnejši • najnesramnejši; pogostejši • najpogostejši; nerodnejši • najnerodnejši; bolj bodičast • najbolj bodičast

6.

a) vesel, izrazit • Orionov, svetel, znamenit • temen, svetel • redek • zgoden, suh

b) gostejše • glasnejši • vročem, bolj vroča • Zrelejši • bolj siti • najkoristnejša ALI najbolj koristna Op.: Mnoge pridevnike na *-n* in *-t*, ki so po izvoru trpni deležniki, se vse pogosteje stopnjuje opisno. Zaradi podobnosti se potem tako stopnjujejo tudi drugi pridevniki na *-en*.

c) hitrejšo • najdrobnejša ALI najbolj drobna Op.: Čeprav se mnoge pridevnike na *-n* in *-t*, ki so po izvoru trpni deležniki, vse pogosteje stopnjuje opisno, za pridevnik *droben*, ki ni trpni deležnik, to ne velja: le redko se stopnjuje s prislovom. • najljubši • grši • težji • temnejši • starejši

7.

čistejši • novejših • boljši • grša, bolj grozna ALI groznejša Op.: Mnoge pridevnike na *-n* in *-t*, ki so po izvoru trpni deležniki, se vse pogosteje stopnjuje opisno. Zaradi podobnosti se potem tako stopnjujejo tudi drugi pridevniki na *-en*, pridevnik *grozen* celo pogosteje opisno kot s priponskim obrazilom.

DZ 50-52

SDZ I 85-87

Sklon

1.

dolgega – dolgemu – dolgem • sitnemu – sitnega – sitnim • dolgih – dolga – dolgih – dolgima • dolgih – dolge – dolgih – dolgimi • majhne – majhno – majhno • majhnih – majhnima – majhnih – majhnima • majhnih – majhnim – majhne – majhnimi • odprtemu – odprto – odprtim • odprtih – odprtima – odprti – odprtima • odprtim – odprta – odprtih – odprtimi

2.

naravnem – sr. sp., ed., mest. • življenjskem – sr. sp., ed., mest. • neživo – ž. sp., ed., tož. • (na) prisojnih – sr. sp., mn., mest. • samotne – ž. sp., mn., tož. • (na) osojnih – sr. sp., mn., mest.

DZ 52-55

SDZ1 87-90

Pokaži, kaj znaš

1.

atov – npr. atov avto • očijev – npr. očijeva soba

2.

a) bolna • bolana • bolna Op.: Pozorni bodite tudi na izgovor oblike *bolna z u.* • nora, neumna

b) Po smislu.

3.

Op.: Učenci bodo verjetno napisali obliko za moški spol ednine. Nič hudega ne bo, če bo zapisana tudi za katero drugo. Zato so v rešitvah navedene oblike za vse tri spole ednine.

šibkejši -a -o ... • najboljši -a -o ... • gladkejši -a -o ... IN bolj gladek -ka -o ...

Op.: V *SP 2001* tudi *glajši -a -o*. Pogosteje kot *gladkejši* se uporablja opisna oblika *bolj gladek*. •

najhitrejši -a -o ... • jasnejši -a -o ... Op.: Naglas je *jásnejši* in *jasnéjši*. TUDI bolj jasek •

navadnejši -a -o IN bolj navaden -dna -o ...

Op.: Mnoge pridevnike na *-n* in *-t*, ki so po izvoru trpni deležniki, se vse pogosteje stopnjuje opisno. Zaradi podobnosti se potem tako stopnjujejo tudi drugi pridevniki na *-en*: *jasen* sicer bolj redko, *navaden* pa kar pogosto.

4.

a) globja.

b) Podčrtani: koristnejši, bolj zamotani, silnejši – čudovitejši Op.: V rabi se čudovit pogosto stopnjujejo tudi opisno, torej *bolj čudovit*, vendar ga učenci ne smejo spremeniti, pač po načelu, da ne spreminjamo tistega, kar je pravilno. • najbolj simpatičnega Op.: Kdor bo pogledal v *SP 2001*, bo opisno obliko spremenil v *najsimpatičnejšega*. Vendar se, kot drugi pridevniki na *-en*, pogosto stopnjuje opisno. • Vljudnejši – najmanj vljuden • pametnejši, močnejši, bolj bogat
Odgovor: Spremenil bi obliko bolj bogat v bogatejši. ALI Spremenil bi obliki najbolj simpatičnega v najsimpatičnejšega in bolj bogat v bogatejši.

5.

lepše • cenejši • grši • novejši • večji in atraktivnejši

6.

e (*evropski*) • E (*Evropski*) • f (*francosko*) • i (*italijanski*) • t (*turški*) • S (*Slovenska*)

7.

a) Pridevnik	Vrsta	Spol, število, sklon
planinski	vrstni	m. sp., mn., im.
avtomobilske	vrstni	ž. sp., mn., im.
posebno	lastnostni	ž. sp., ed., tož.
splošni	vrstni	m. sp., mn., im.
posamezni	vrstni	m. sp., mn., im.
planinske	vrstni	ž. sp., mn., im.
različne	lastnostni	ž. sp., mn., im.

Op.: Pridevnik *poudarjeni* je namenoma izpuščen, saj nastopa v vlogi povedkovega določila. Tega učenci na tej stopnji verjetno ne prepoznajo kot pridevnik, saj ni tesno povezan s samostalnikom.

Če ga bo kdo od učencev prepoznal kot takega in ga pogrešal med podčrtanimi pridevniki, mu povejte, da je pridevnik, vendar navodilo zahteva le določanje podčrtanih pridevnikov.

b) Pridevnik	Vrsta	Spol, število, sklon	Stopnja
(na) Marsovem	svojilni	sr. sp., ed., mest.	–
železovih	vrstni	ž. sp., mn., rod.	–
značilne	lastnostni	ž. sp., ed., rod.	osnovnik
rdečkaste	lastnostni	ž. sp., ed., rod.	osnovnik
(po) rimskem	vrstni	m. sp., ed., mest.	–
manjši	lastnostni	m. sp., ed., im.	primernik
hladnejši	lastnostni	m. sp., ed., im.	primernik
velikanski	lastnostni	m. sp., mn., im.	osnovnik
globoke	lastnostni	ž. sp., mn., im.	osnovnik
izsušene	lastnostni	ž. sp., mn., im.	osnovnik
rečne	lastnostni	ž. sp., mn., im.	osnovnik

Op.: Pridevnika iz naslova *skrivnostni* in *rdeči* sta lastnostna pridevnika v določni obliki; ta je rabljena zaradi zunajbesedilnih okoliščin. Ker je določanje takih oblik za učence pretežko, se jim je bolje izogibati. – Lahko se zgodi, da bo kdo od učencev obliko svojilnega zaimka (po) njegovem zaradi pridevniške oblike in stavčne vloge prepoznal kot pridevnik. Poskušajte mu razložiti, da je to zaimek in da je podoben pridevniku (imenujemo ga tudi pridevniški zaimek).

DZ 56

PRAVOPIS

SDZ I 92

Velika in mala začetnica

1.

a)	Občna beseda	Lastno ime
	<i>golob</i>	<i>Golob</i>
	papež, jelen, sultan, planina, mladina, jug	Papež, Jelen, Sultan, Planina, Mladina, Jug

b) Po smislu.

DZ 56-57

Imena bitij

SDZ I 94-96

1.

Podčrtana lastna imena: Ana, Sivi volk, Suhec, Novak, Dimka, Medved, Jurček, Avstrijka, Mraz ALI dedek Mraz Op.: Zaradi stalne besedne zveze bodo učenci verjetno podčrtali oboje, čeprav je lastno ime v takem zapisu le *Mraz*, v zapisu *Dedek Mraz*, ki ga *SP 2001* tudi dovoljuje, pa oboje.

Vrsta imena	Zgled
osebno ime:	
– ime	Ana, Jurček
– priimek	Novak, Medved
– vzdevek	Suhec
imena prebivalcev	Avstrijka
imena živali	Dimka
imena bogov in pravljичnih bitij	dedek Mraz
domišljajska imena	Sivi volk

2.

zamejski Slovenci Op.: Vprašanje je, katero začetnico bodo učenci zapisali v primeru pridevnika *zamejski*. Mogoče bodo nekateri to imeli za del imena in pridevnik napisali z veliko začetnico. Razložite jim razliko med *zamejskimi Slovenci*, *koroškimi Slovenci* in *Beneškimi Slovenci*; le-ti imajo namreč svojo *Beneško Slovenijo*, **Zamejske Slovenije* ali **Koroške Slovenije* pa ni. • Italijani – Jeseničanov • Američani, Nemci • Grke – Sicilijance – Eskime – Indijance – Francoze – Italijane

3.

dedka Mraza ALI Dedka Mraza • Božiček • Miklavža

4.

a) Po smislu.

b) Rojenica in sojenica sta občni besedi, Božiček in Vesna pa lastni imeni. Občne besede pišemo z malo, lastna imena pa z veliko začetnico. ALI Rojenica in sojenica sta občni besedi, obe sta bajeslovni bitji, Božiček in Vesna pa lastni imeni (osebni imeni). Občne besede pišemo z malo, lastna imena pa z veliko začetnico.

c) Po smislu.

DZ 58-59

SDZ I 98-99

Zemljepisna imena

1.

Po smislu.

2.

a) ~~Velika nedelja • Novo Mesto • Srednja Vas • Višnja gora • Most Na Soči • Zavrh pod Šmarno Goro~~ Op.: Mogoče bodo imeli nekateri učenci s prepoznavanjem pravilnega zapisa tako sestavljenega imena – sestavljenega iz naselbinskega in nenaselbinskega imena, od katerih se vsako ravna po svojih pravilih – težave, še posebej, če zemljepisnih imen ne poznajo. • ~~Stari Trg pri Ložu • Dolenja Vas pri Mirni peči • Škofja loka~~

b) /C, /G • /Č • /D, /T • /G, /G • /I, /B • /R, /S

Op.: Učenci so se že v 4. razredu seznanili s popravnimi znamenji in jih uporabljali tudi v 5. razredu.

c) Stara Nova vas • Mala Loka pri Višnji Gori • Podlog v Savinjski dolini • Dolenja Stara vas

3.

a) Tržaška cesta • Rožna dolina • Mestni trg • Bela krajina • Ptujsko polje • Trubarjeva ulica • Čevljarski most • Postojnska jama • Štepanjsko naselje • Republika Slovenija

b) Škocjanske jame • Prešernova cesta • Cankarjev trg • Cerknško jezero • Jadransko morje • Slovenske gorice

4.

a) Po smislu.

b) Z malo začetnico je napisana zato, ker je občna beseda. • Beseda Alpe je lastno ime, zato jo pišemo z veliko začetnico.

c) Po smislu.

Stvarna imena

Osnovna šola • Knjižnici Otona Župančiča • Sapramiško • Slovenski knjižni sejem

1.

a) in b) Po smislu.

2.

Prazniki, dnevi, meseci, jeziki, nazivi ...

1.

a) ali je kaj trden most • silvestrovo • silvestrski večer • angleščino • praznik dela • december • dan samostojnosti in enotnosti • štajersščino, prekmurščino • Marijino vnebovzetje • torek • rinčice talati

b) Možni odgovori:

- Da, jo uporabljamo. V SSKJ piše, da je to otroška igra; tako jo poimenujejo v etnologiji (etn.).
- Ne, saj je v SSKJ rinčica označena kot nižje pogovorni izraz, talati pa kot narečni izraz. Op.: Učencem lahko razložite, da tidve besedi v knjižnem jeziku uporabljamo le v posebnih okoliščinah. Če nista rabljeni v besedni zvezi, jih v takih primerih pogosto damo v narekovaj, njihova upravičena raba pa mora biti vidna iz sobesedila; ne sme biti posledica nepoznavanja knjižnih različic *obroček* ter *dajati, deliti*.
- Sopomenka je obroček.
- Sopomenki sta dajati, deliti.
- Pišemo jo lahko bombon.

c) Učencem pomagajte rešiti to zanje težko nalogo in se predvsem pogovorite o tem, kaj sodi v knjižni jezik (jezik, ki ga pišejo v šoli).

2.

a) gospa • gospoda • profesorici

b) Gospa • Gospod

Op.: Obe določili pred osebnim imenom v tem primeru pišemo z veliko začetnico, saj stojita na samem začetku povedi, ki je v tem primeru brez končne pike, tako kot npr. naslovi knjig. Sredi povedi ju seveda pišemo z malo začetnico.

Pridevniki na *-ski* iz zemljepisnih imen

1.

arabskih, rimske • evropska • portoroški • jeseniške • ptujski ALI Ptujski

Op.: Katero začetnico bodo učenci izbrali, je odvisno od njihovega poznavanja samega gradu. Gradove, poimenovane po krajih, kjer stojijo, pišemo z malo začetnico, če želimo povedati samo to, da je to grad v tem kraju; z veliko začetnico jih pišemo, kadar je tako splošno poimenovanje že prešlo v lastno ime in postane torej lastno ime stavbe, včasih tudi ustanove v njej.

Deljenje besed

1. mu-ca • To-maž • se-de-li • puj-sek • Li-di-ja • sto-pa-lo • Ti-na • Ig-or • Ko-tar • Lju-bi-ca • de-lam • ko-bi-li-ca • so-se-da
2. 2 • 2 • 3 • 4 • 5 • 2 • 4 • 4
3. sto-piš ALI stop-iš • lju-bo ALI ljub-o • kop-lje ALI ko-plje • zad-nji • zla-ta • Lač-na
4. Beseda gozd je nedeljiva, ker je samo iz enega zloga. • Beseda nadaljevali je napačno deljena, ker glasova lj in nj ne delimo: pravilno bi bilo nadalje-vali ALI nada-ljevali.

Pokaži, kaj znaš

1. Dolenjem Podborštu, Trebnjem • – • Maji • Čopovi, Ljubljani • Gosposvetskem • italijanščine • – • (na) Slovensko • –
2. koprskem • koprski • Koprskega • Dolenjski • dolenjski • Dolenjskem • evropskega • evropskih • Evropski
3. Slovencev • gorice • trg • Gori • mesto • slap, vas • Gori
4. Gl. zapis posnetkov št. 66–88.

ZAIMEK

Osebni zaimek

1. tič ALI Tič • ptico • mladina – mladina • hišo – streho • drevo • Turjačani • duri
Op.: Lahko bi bilo tudi *okna*, a pogosteje se trka na vrata, zato tudi taka rešitev. Tudi za srednji spol je pravilna oblika *nanje*, ne *nanja*.

Lastnosti osebnega zaimka

1. midva ALI Midva – 1. os., dv., m. sp. • vidve – 2. os., dv., ž. sp. • onidve ALI Onidve – 3. os., dv., ž. sp. • me – 1. os., mn., ž. sp. • vi – 2. os., mn., m. sp. • ona – 3. os., ed., ž. sp.
2. Podčrtano: (sem) sestavil, (si) pobarvala. – Dopolnjeno: moškega, ženskega. • Podčrtano: prešibka, (bi) nesla, velik, močan. • Dopolnjeno: ženskega, moškega.

3. mene – (pri) meni • tebi – (s) teboj, (s) tabo • njega – (pri) njem
4. oni ALI Oni • midve ALI medve ALI Midve ALI Medve • onidve ALI onedve • onadva ALI Onadva
5. (od) vas – 2. os., mn., m. sp., rod. • me – 1. os., ed., m. sp., tož. Op.: Da se *me* nanaša na moški spol, razberemo iz glagolske oblike *šel* v naslednji povedi. – (z) njima – 3. os., dv., m. sp., or. Op.: Da se (*z*) *njima* nanaša na moški spol, razberemo iz glagolske oblike *sta povabila* v prejšnji povedi. • (z) njima – 3. os., dv., ž. sp., or. Op.: Da se (*z*) *njima* nanaša na ženski spol, razberemo iz nanašalnice *prijateljici* v isti povedi. • ju – 3. os., dv., ž. sp., tož.
6. Po smislu. Oblike: pri njem • pri njiju • njemu ALI mu • njim ALI jim
7. a) jim • ga • jima • ti • ju ALI jih
b) njega, njim • (ob) njega Op.: Ustrezneje bi bilo seveda *obenj*. • naju • nas
8. mano • tabo • vidve • midve ALI Midve
9. ponj • nanjo • zame • Skoznjo • nanj • vanj • nanj • vame

DZ 71-73

SDZ I 123-125

Pokaži, kaj znaš

1. Boris je mirno hodil po ulici. Približal se mu je neznan deček. Borisa je vprašal, ali ima telefon. Boris mu je odgovoril, da ga ima. Deček ga je hotel imeti. Boris mu ga ni želel dati, zato ga je deček udaril in zbežal.
2. – • – ponje • nanj ALI Nanj • nanj
3. a) pri njem – 5. skl., ed. • pod njim – 6. skl., ed. • o njem – 5. skl., ed. • v njem – 5. skl., ed. • pri naju – 5. skl., dv. • pri njem – 5. skl., ed. • pri vaju – 5. skl., dv. • pri njem – 5. skl., ed. • z njim – 6. skl., ed.
Op.: Čeprav v navodilu ni posebej napisano, naj ob zaimku napišejo še predlog (v drugih primerih je to prosta izbira), zahtevo razkriva zgled. V tem primeru je navajanje na predložno zvezo koristno prav zaradi izostritve posluha za knjižne oblike v mestniku in tudi orodniku. Napačnih oblik v rabi je veliko.
- b) (pri) nas • (pri) vas • (pri ALI Pri) nas • (pri ALI Pri) vas • (pri) nas
4. Po smislu.

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Opis kraja

1.

a) Odkljkane: Okoli 5000 pr. n. št. so začeli prvi prebivalci prebivati na koliščih. – Kolišča so se ohranila 2000 let. – Barje kot poseben in enkraten naravni sistem je izumrlo. – Mali plac je ostanek šotnega barja.

b) Po smislu.

2.

a) Ljubljansko barje

b) Po smislu, npr.: V nenaselbinskih imenih drugo besedo pišemo z malo začetnico, če je občna beseda.

c) Po smislu.

Op.: Latinska imena rastlin pišemo v ležeči pisavi; če je v ležeči pisavi že samo besedilo, potem jih pišemo pokončno (v navadni pisavi).

č) Med stvarna lastna imena.

3.

a) pr. n. št.

Op.: V pravopisu je besedna zveza *pred našim štetjem* okrajšana na *pr. n. št.*; zato je tako tudi v besedilu v učbeniku. Okrajšava *pr. n. št.* iz knjige je primerna, še posebej zato, ker je št. tudi okrajšava za številko, ravno tako v knjigah, kjer je treba prihraniti prostor (npr. v leksikonih).

b) /.../ 4000 3900 3000 /.../ 2000 1800 1000 /.../ • 1800

c) Po smislu.

4.

poljedelstvo – Drenov grič • poljedelstvo – Drenov Grič

Op.: Besede *naplavljanje*, ki je rabljena v besedilu Mali plac, ni ne v *SSKJ* ne v *SP 2001*; najdemo jo lahko v *SP 1962*. Zdaj se uporablja beseda *naplavitev*. A ker razlika med njima vendarle obstaja (prva je tvorjena iz nedovršnega, druga pa iz dovršnega glagola), z njo v družbi z zasipanjem in poglobljanjem (obema tvorjenima iz nedovršnikov) ni nič narobe.

5.

a) sprememba v jezero ALI narediti, da se kaj spremeni v jezero ALI nastanek jezera na določenem kraju

b) delo iz treh delov ALI umetniška stvaritev iz treh vsebinsko povezanih del ALI snovno, vsebinsko povezana skupina treh umetniških del, zlasti literarnih (*SSKJ*)

c) zavarovan zanimiv pojav v naravi ALI z zakonom zaščiten naravni pojav ali nahajališče

č) Ptici. ALI Kukavica pravimo ptici selivki.

d) Z odkrivanjem in preučevanjem izkopanin iz starejših obdobj. ALI Arheolog se ukvarja z odkrivanjem in preučevanjem izkopanin iz starejših obdobj. ALI Arheolog je strokovnjak za arheologijo, znanost, ki na osnovi izkopanin proučuje življenje in kulturo starih narodov. ALI Arheolog je strokovnjak za arheologijo, vedo, ki preučuje človeško davno preteklost.

6.

- a) nanašajoč se na regijo, tj. področje, območje • tak, ki je iz gline
 b) arheološki, glinen, model, regionalen, rekonstrukcija, spomenik, šoten

7.

- a) severen • namočiti • sedanji • hitro
 b) Po smislu, npr.: pod cesto • za vasjo • po desni poti • je prehodno ALI prehodno • prostor ALI kraj ALI trg ALI živilski trg • sporočilo ALI obvestilo ALI pojasnilo
 c) Enopomenke: barje, jezero, živinoreja, rastlinstvo. • Večpomenki: dom, zakladnica.

8.

- a) -isk- Op.: Beseda *obisk* je tvorjena iz *ob-* + *-iskati*, koren besede *iskati* je *-isk-*. • živ- • -god-
 Op.: Do tega korena bodo težko prišli brez vaše pomoči ali pomoči etimološkega slovarja; besedi *zgodba*, *zgoditi se* sta tesno povezani z glagolom *goditi se*, katerega koren je *-god-*. • les- • -voz

- b) Po smislu.

9.

- a) Po smislu.

- b) Da.

- c) Z osebnim zaimkom *ga*. ALI Lahko bi *ga* nadomestil/-a z *ga*.

10.

- a) /.../ obsežno šotno barje, ki je ostalo /.../ • /.../ začeli bivati na koliščih, ki so jih postavili /.../ • /.../ rezanje šote, ki so jo uporabljali /.../ • /.../ številne tipične barjanske rastline, ki so zaradi izginevanja /.../ • /.../ močvirska želva sklednica, ki je veljala /.../ • /.../ našli leseno kolo, ki velja /.../

Op.: Če je ponovljena beseda ali besedna zveza, ki jo želimo zamenjati s *ki*, v katerem od stranskih sklonov (torej ne v imenovalniku), potem moramo poleg nje uporabiti še ustrezno obliko osebnega zaimka, npr. *ga*, *jo*, *jih*. – Tu je *ki* poimenovan kot besedica (zaimek). Oziralne zaimke se učenci učijo šele v 7. razredu, tam pa so opozorjeni, da se tej besedici reče tudi oziralnik (ni namreč pravi oziralni zaimek, z njim *ga* družijo le vloga v stavku). Za to stopnjo sam izraz še ni tako pomemben, ravno tako ne pravilo o dodajanju ustrezne oblike osebnega zaimka za nanašalnico v stranskem sklonu. Zato tako nalogo rešujejo po posluhu, občutku.

- b) Po smislu, npr.: Da se ne ponavlja.

- c) Vejico. ALI Napisal/-a sem vejico.

11.

- a) Po smislu.

- b) Oštevilčenje povedi je takole: 4, 2, 1, 5, 3.

- c) Po smislu.

DZ 78-79

SDZ II 16-18

POGOVARJAMO SE

Pogovor

1.

- a) Po smislu.

- b) Odkljukane trditve: Pogovor je potekal v učilnici. – Pogovor je bil sproščen in je potekal v pogovornem jeziku. – Pogovarjali so se avtorica učbenika in delovnega zvezka ter pet učencev in ena učenka.

2.

a) Po smislu.

b) Delno po smislu, npr.: Začela ga je avtorica. • Avtorica se je predstavila z imenom in priimkom, učenci le z imenom. Vsakemu je dala roko. • Z Me veseli. ALI Rekla je: »Me veseli.« • S čim se ukvarjajo v prostem času. • Zahvalila se jim je za pogovor in jih pozdravila z na svidenje.

c) Delno po smislu, npr.: S športom. • Računalniki. • Monika se zanima za dramsko igro, tj. kulturo. • Boris je član nogometnega, Gašper pa jahalnega kluba, Monika ni ravno v klubu, ampak je članica dramske skupine in igra kitaro, za Uroša pa ne vemo, ali rokomet le igra ali je tudi v klubu. • Štirje kosijo doma, dva v šoli. • Berejo Monika, Gašper in Uroš. • Ne, ne naredijo je vsi takoj: Peter in Uroš jo naredita takoj, ko prideta domov, Boris samo, če je veliko nalog, Jaka pa navadno po kosilu. Druga dva nalog ne omenita. • Malo. • To je predvsem odvisno od nalog. • Za gledanje, igrice.

č) Delno sproščeno. • Da, zelo veliko. • Navdušilo jo je še posebej to, da Jakova mama pripravlja kosilo, da imajo pri Jaki doma veliko igrišče za košarko, kamor Jaka povabi svoje prijatelje, in Gašperjeva definicija maneže. • Čudila se je Borisovemu pisanju nalog v šoli (če jih pozabi narediti), Monikinemu odgovoru o zadovoljstvu z igro in njenim upanjem, da bo postala igralka, zelo se je čudila temu, da Jaki kosilo pripravlja mama, Uroševim zmagam pri akcijskih igrinah na računalniku in njegovim težavam z matematiko • Ne, saj ji niso nameravali postaviti nobenega vprašanja. Le Moniko je zanimalo, koliko knjig je avtorica že izdala. Torej je nesorazmerje med radovednostjo vodje pogovora in učenci res precejšnje.

Op.: Učence lahko povprašate tudi, s katerimi besedami je vodja pogovora izražala navdušenje (npr. krasno, super), ravno tako, kaj je Uroš mislil s »sicer kdaj« (namesto npr. *kakor kdaj*), o različnih nerodnostih, ki so se pripetile vsem, tudi vodji, ipd.

3.

a) Niso se pogovarjali samo o prostem času, ampak na sploh o času, ko niso v šoli.

Op.: Take zastranitve se v osebnem, neuradnem pogovoru pogosto dogajajo. Čeprav se pogovor na videoposnetku suka okrog prostega časa, brez omembe šole, šolskih obveznosti ter prepletanja obojega ne gre. • Avtorica je v odgovoru izčrpnjša, učenci večkrat odgovorijo le pritrdilno ali nikalno. • Po smislu. • Po smislu. • Po smislu.

b) Po smislu.

Op.: Videoposnetek za delovni zvezek je nastal popolnoma spontano, brez kakršnih koli predpriprav, za pogovor o športnem dnevu pa so se učenci sami dogovorili in se nanj pripravili. Snemalec je vse posnel brez ponavljanja in z malenkostno montažo. Vse to je narejeno tako zato, da bi se čim bolj približali vsakdanjemu pogovoru in stvarnim sposobnostim učencev na tej stopnji, pri čemer je imela izbira naključne skupine prostovoljcev prednost pred izbiro dobro pripravljenih in izurjenih, ki bi naj bili vzor drugim.

4.

a)–d) Po smislu.

DZ 80-81

GLAGOL

SDZ II 20-22

1.

dejanje: se je razmahnila, se je urezal, je preklinjal, je premetaval, niso iskali, so se odkupili • dogajanje: je grmelo, se zbirajo, se pripravlja • dogodek, potek: sta se prevrnila, se je udarila, se (je) poškodovala • stanje, obstajanje: je hladno, so bili zadovoljni

2.

Glagolska oblika

je nosil
bi vzela
vzamem
dober moraš biti
pokliče
naredili
prideta
bi zaspala

Nanašalnica

jež
veverica
veverica
jež
jež
jež, volk, lisica, zajec, srna, veverica
jež, veverica
jež, veverica

3.

a) sta imela • so imeli • Odkljukano: Glagolski obliki se spremeni število.

b) Bili so polnoletni. • Odkljukano: Glagolski obliki in dopolnilu se spremeni spol.

4.

spol

DZ 82-86

SDZ II 29-33

Čas, oseba in število

1.

a) Obkroženi: š – va, ta, ta – mo, te, jo

b) bereš, bere – bereva, bereta, bereta – beremo, berete, berejo • pišem, pišeš, piše – piševa, pišeta – pišemo, pišete, pišejo

c) nisem, nisi, ni – nisva, nista, nista – nismo, niste, niso • nočem, nočeš, noče – nočeva, nočeta, nočeta – nočemo, nočete, nočejo

2.

Glagolska oblika za sedanjik

poimenujejo
prevladuje
rečejo
je
ne prepoznamo
so
ne razumemo
poimenujejo
ne zveni

Oseba, število

3. os., mn.
3. os., ed.
3. os., mn.
3. os., ed.
1. os., mn.
3. os., mn.
1. os., mn.
3. os., mn.
3. os., ed.

Op.: Glagolskega dopolnila oz. povedkovega določila jim ni treba izpisati, npr. so ohranjene; *je* je polnopomenski glagol, v tem primeru pomeni 'obstaja'.

3.

Glagolska oblika za preteklik

živila je
je imela
bil je
služil je
je šel
je opazil
skril se je
je opazoval
je videl
so odložile

Oseba, število, spol

3. os., ed., ž. sp.
3. os., ed., ž. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., ed., m. sp.
3. os., mn., ž. sp.

so se šle	3. os., mn., ž. sp.
šinila je	3. os., ed., ž. sp.
smuknil je	3. os., ed., m. sp.
je odnesel	3. os., ed., m. sp.
je ucvrl	3. os., ed., m. sp.
so opazile	3. os., mn., ž. sp.
so zavreščale	3. os., mn., ž. sp.
so planile	3. os., mn., ž. sp.
je ostala	3. os., ed., ž. sp.
je odnesel	3. os., ed., m. sp.

Op.: Nič ni narobe, če bo kdo prepisal veliko začetnico. Učence opozorite, da pri nekaterih zvezah – zgoraj je v oklepaju – pomožnika ne ponovimo, pri določanju pa ga napišemo. Pomožnik je podčrtan v primerih, ko je ločen od deležnika.

4. a) Jutri ne bom vprašan. • Prihodnje leto ne bom šla na morje. • Torej se ne boste odrekli plačilu? ALI Se torej ne boste odrekli plačilu?

b) Ločeno od glagola. ALI Pisal bi jo ločeno od bom in boste.

5. Glagolska oblika za prihodnjik	Oseba, število, spol
bojo garali	3. os., mn., m. sp.
bodo spali	3. os., mn., m. sp.
boš držal	2. os., ed., m. sp.
ne bo omahovala	3. os., ed., ž. sp.
bosta dajala	3. os., dv., m. sp.
si boste zapomnili	2. os., mn., m. sp.

Op.: Za zvezo *si boste zapomnili* je možno reči, da gre za 2. os., mn., ž. sp., če sogovorec vika osebo ženskega spola.

6. Nedoločnik	Namenilnik
hoditi	smučat
smučati	hodit
sprehajati se	se kopat ALI kopat se
sedeti	se sprehajat ALI sprehajat se

Op.: Naloga je označena kot težja, saj morajo učenci ob nedoločniku ali namenilniku napisati tudi morfem *se*. Če jim ne gre, jim to pojasnite.

DZ 87-88

SDZ II 34-35

Pokaži, kaj znaš

1. Glagolska oblika	Oseba, število, spol, čas, neosebna glagolska oblika
nima	3. os., ed., sedanjik
temelji	3. os., ed., sedanjik
določajo	3. os., mn., sedanjik
poskušajo	3. os., mn., sedanjik
uskladiti	nedoločnik
zapleta	3. os., ed., sedanjik
se je dogovorila	3. os., ed., preteklik, ž. sp.
bodo praznovali	3. os., mn., prihodnjik, m. sp.
je	3. os., ed., sedanjik
se je zgodilo	3. os., ed., sedanjik, sr. sp.
se bo ponovilo	3. os., ed., prihodnjik, sr. sp.

je	3. os., ed., sedanjik
ni bilo	3. os., ed., preteklik, sr. sp.
bo	3. os., ed., prihodnjik
je	3. os., ed., sedanjik
se ponavlja	3. os., ed., sedanjik

2.

a) boste • boste • daste • daste • dasta • delate, govorite • želiva

Op.: V zadnjem zgledu želive se lepo vidi, kako bi govorniki želeli razlikovati spol tudi v sedanjiku.

b) dajo • rečejo • spijo • se bojijo, se bojijo, bežijo

Op.: Učence spomnite na to, da take oblike pogosto najdemo v starejših besedilih in pesmih.

SP 2001 pri nekaterih glagolih, kjer so v rabi dvojne oblike, npr. *povejo* ali *povedó*, *zvejo* ali *zvedó*, daje prednost prvim, sodobnejšim na *-jo*.

3.

a) Prečrtane > pravilne: ~~boste bili~~ > boste, ~~bodo bile~~ > bodo ALI bojo • ~~bomo bili~~ > bomo • ~~bomo bili~~ > bomo

b) Po smislu.

4.

Prečrtane > pravilne: ~~boste šla~~ > boste šli • – • – • ~~ste bral~~ > ste brali

DZ 89-91

SDZ II 37-39

BEREMO IN PIŠEMO

Navodilo za delo

1.

Prijazna kravica. • Izdelava lutke (psička, kravice, levčka). ALI Tema besedila je izdelava lutke (psička, kravice, levčka). ALI Besedilo govori o izdelavi papirnate lutke/lutke iz papirnatega ali plastičnega krožnika. • Besedilo ima sedem odstavkov. • Prvi je poudarjen. ALI Prvi je napisan s poudarjenim/krepkimi/polkrepkimi črkami.

2.

a) Rumeno in rdečo. ALI Uporabiti moram rumeno in rdečo barv.

Op.: Barvo vidijo na fotografiji levo.

b) Vsakdanji predmeti: papirnati ali plastični krožniček, (tekoče) lepilo, barvice, papir, škarje.

3.

Po smislu.

4.

a) iskren, ljubezniv, prijateljski, prisrčen, sladek

b) povešen ALI ohlapen Op.: Drugi pomen je *potr*, *pobit*. • okrogel ALI okroglast • špičast

Op.: Ta pogovorni izraz bodo učenci verjetno hitro našli. Spomnite jih samo na to, da je v pomenu *koničast* pogovoren. Približna sopomenka je tudi šilast, ki pa ne pomeni samo *koničast*, ampak hkrati tudi *dolg* in *ozek*, torej tak z dolgo in ozko konico, zato je ta izraz za kravja ušesa manj ustrezen. • medmrežje

Op.: Naloga je težka in brez vaše pomoči ji učenci verjetno ne bodo kos. Je pa koristna, saj si učenci tako bogatijo besedišče.

c) Smreček je tudi užitna goba.

č) knjižica

Op.: Po analogiji s *krogec*, *kročec* bi bila pomanjševalnica lahko tudi *knjigica*, poleg običajne *knjižica*.

d) nosnice

5. Odključano: Tretjina je manj od polovice.

6. Podčrtani: ploski.

7.	a) Pridevnik	Vrsta, lastnosti (spol, število, sklon)
	radovedne	last. prid., ž. sp., mn., tož.
	igrivega	last. prid., m. sp., ed., tož.
	žarečo	last. prid., ž. sp., ed., tož.
	koničasta	last. prid., sr. sp., mn., tož.
	prisrčnega	last. prid., m. sp., ed., tož.
	zaobljene	last. prid., m. sp., mn., tož.
	velika	last. prid., sr. sp., mn., tož.
	šilasta	last. prid., sr. sp., mn., tož.
	rožnati	last. prid., m. sp., ed., tož.
	prijazno	last. prid., ž. sp., ed., tož.
	rjavega	last. prid., m. sp., ed., rod.
	realističen	last. prid., m. sp., ed., tož.
	vzdolžno	last. prid., ž. sp., ed., or.
	spodnjega	last. prid., m. sp., ed., rod.

Op.: Pridevnik *rožnat* je v določni obliki, tj. *rožnati* (namreč tisti, ki smo ga pripravili iz barvastega papirja ali ga sami pobarvali).

b) namažemo • zalepimo • prilepimo • izdelamo • dodamo

Oseba	Število	Čas
1. os.	mn.	sedanjik

c) Pridevnik	Vrsta, lastnosti (spol, število, sklon)
zgornjo	vrstni prid., ž. sp., ed., tož.
odrezanega	last. prid., m. sp., ed., rod.
značilen	last. prid., m. sp., ed., tož.

DZ 91-93

SDZ II 41-43

PRAVOPIS

Okrajšave

1. a) razred IN rojen ALI rojena Op.: Okrajšava za *rojen* ali *rojena* je navadno *roj.*, zato v učbeniku pri *r.* tudi ni navedena. Če bo kdo pogledal v *SP 2001*, jo bo seveda našel. • in tako dalje • to je • in podobno • in drugi • slovenski IN slovanski • glej ALI glejte

b) avgusta ALI avgust • mlajši • evropska • oziroma • milijonov • okoli IN okrog • starejši • približno

c) Odključane: Okrajšava je iz ene črke ali več črk. • Okrajšava ima na koncu piko. • Okrajšani sta lahko dve besedi, včasih celo več.

2.

a) Podčrtane: na primer, in podobno, gospa, razredom, straneh • Okrajšave: npr., ipd., ga., r., str.

b) prof. • oz. • gdč. Op.: Verjetno kar nekaj učencev takšne okrajšave še ne pozna. Pomagajo naj jim učenci, ki so jo že opazili. • C.

3.

a) ga.Ana Kovač • str.234–56 • l.2009 • dr.Janez Sever • npr.120 otrok

Op.: Besedna zveza *prof. Pretnar* je obakrat prav napisana, tj. za okrajšano besedo je presledek. Zanimivo bo opazovati, kaj bodo naredili učenci – ali bodo samodejno eno od oblik prečrtali ali bodo opazili, da je vse v redu. Preizkus natančnega opazovanja.

b) 21. stol. Op.: Nič ne bo narobe, če bodo izpisali celotno besedno zvezo, npr. v 21. stol. • c. 23 • 100 pr. n. št. • 5 str.

c) 100 m • 20 L ALI 20 l • 3 h • 5 kg • 20 ha • 34 s. ALI 34 s ALI 34 sek.

č) Po smislu.

DZ 93

SDZ II 44

Kratice

1.

KC • ZDA • CD • GRS

2.

a) Slovar slovenskega knjižnega jezika • Slovenski pravopis Op.: Tako je včasih okrajšano tudi *Sveto pismo*. • Republika Slovenija • Nova Ljubljanska banka Op.: Če učenci te ustanove ne poznajo, potem bodo morali kratico poiskati v *SP 2001* ali na spletu. • radiotelevizija Op.: Če bi bila za kratico še beseda *Slovenija*, potem bi *Radiotelevizija* pisali z veliko začetnico. • Rdeči križ Slovenije • Triglavski narodni park Op.: Če učenci te kratice ne poznajo, potem jo bodo morali poiskati v *SP 2001* ali na spletu.

b) osebni računalnik

DZ 93-94

SDZ II 47-48

Ločila

Pika, vprašaj in klicaj

1.

a) ? • . • ! • ? • . • . • ! • ! • .

b) Po smislu.

Op.: Vsi naslovi so pravilno napisani brez končnega ločila, saj bi ga bilo treba staviti le v primeru, če iz same oblike povedi ne bi prepoznali, za katero vrsto povedi gre (npr. vzklično ali vprašalno).

2.

a) 6. • 2 • 7 • 5. • 2. • 90. • 12 • 1.

b) 5000 EUR • str. 1200 • 12.000 EUR ALI 12 000 EUR • 10. str. • 1998. l.

3.

10. • 10., 13., 14., 17.

Vejica

1. Ah, kako /.../ • Da, narobe /.../ • Mama, kam /.../ • Haha, res /.../ • Pst, ne govori /.../
2. mišmi, kuščarji, • sebi, sestri, • duplu, Banane, ananas, Pomaranče, • povedali, • iglavcev, orehi, lešniki, jagodami, • izdelujemo, montiramo, obnavljamo, • vprašanje, • občutka, tekmo, • vidimo, • sadje, krajih, • sestro, • ladje, • prikrajšan, Ne, vode, • živi,
3. miru, • zamujeno, • meje, • motim, • stroj, • kričali, • učencev,
4. 5,8 • 27,10 • 3,125.000 Op.: Prav je tudi 3 125 000 ali 3.125.000. • 2,000.000
Op.: Prav je tudi 2 000 000 ali 2.000.000.
5. televizorji, • Slovenca, • orehe, lešnike, mandlje, kostanj, • potreben, • dneva, • bili, igre, • planet, • kri, • zazdelo, kanale, trajalo, potrdili, • pajek, mreže, žuželkami
6. izlet, se • poti, • slišal, učiti, učiti, in učiti • reči, • želim, nazaj v čase, ko

Oklepaj in zaklepaj

1. S kljukico so označeni: Naročil(a) bom tri (3) izvode. • Besedo *teta* izgovarjamo [têta]. • Za prvi šolski dan rabiš: // a) urnik, // b) beležko, // c) svinčnik.
2. Opoldan (v poletnem času ob 13. uri) je /.../ • /.../ na ekranu (zaslonu) /.../

Premi in odvisni govor ter narekovaj

1. »Gremo.« ALI »Gremo!« • »Kako si?« • »V redu, strinjam se.« • »Saj sem vedela!« ALI »Saj sem vedela.« ALI »Saj sem vedela ...« • »Nada, kdaj greva v kino?«
2. »Danes je res prijeten dan.« • »Koliko nas bo stala vožnja?« • »Umolknite že!« • »Nič se ne boste prepirali,« • »Oho, tudi ti tukaj!«
3. a) »Nič več se ne oglasi pri nas,« je rekla /.../ • »Tako zdaj!« je vzkliknil /.../ • »Kam se odpravljáš?« ga je /.../ • »Film je bil odličen,« so /.../
b) Odgovoril je: »Ta trenutek me nič ne skrbi.« • /.../ je vprašala: »Kdo je tako kričal in razgrajal?« • /.../ po rami: »Kar tako naprej.« • /.../ rekel: »Sram me je.«
c) Po smislu.
4. Po smislu.

5.

Po smislu.

6.

»Saj sem vedela, vedno moram vse pospraviti sama,« • /.../ spraševala: »Kdaj bova šli nabirat jagode?« • »Ali je komu to smešno?« je /.../ • »Naj se še tako trudim, Sašo me vedno premaga,« je razmišljal.

7.

/.../ v pismu: »Z nami • /.../ in dom?« je mamu • »Ali si bolan?« ga je vprašala. • /.../ je: »Kaj mi pa morejo!«

8.

a) Mož se je zahvalil ženi, ker ga je rešila. • Kraljevič (jo) je vprašal, ali ga vzame za moža. • Deček reče mami, naj ga pogleda. • Zaskrbljena mama je vzkliknila, naj njen sin še malo potrpi.

b) Oče je ukazal: »Prinesite mi škarje.« • Vodič je učencem razložil: »Nekoč so v gradu živeli Celjski.« ALI /.../ »V gradu so nekoč živeli Celjski.« • Sošolci so Janka prosili: »Nehaj hoditi po robu!« ALI Sošolci so prosili: »Janko, nehaj hoditi po robu!« • Babica in dedek sta vprašala Tjašo: »Kaj si želiš za rojstni dan?« ALI Babica in dedek sta vprašala: »Tjaša, kaj si želiš za rojstni dan?« ALI Babica in dedek sta Tjašo vprašala: »Kaj /.../

DZ 100-103

SDZ II 59-62

Pokaži, kaj znaš

1.

a) Gdč.

Op.: Ker okrajšava stoji na začetku povedi, jo moramo pisati z veliko začetnico. Gl. čl. 29 v *SP 2001*.

b) Po smislu.

2.

S, J, V, Z, SV, JV, JZ, SZ, N, S, E, W, S

3.

a) in b) Po smislu.

c) Andrej • Petra • Andraz = Andraž Op.: Zaradi pogostega opuščanja kljukice je slovensko ime zapisano z z namesto ž. • Jernej

4.

a) Kdo? Kaj? Kje? Kako? • Zbira znamke, nalepke, razglednice ipd.

b) Povej mi, katere filme rad gledaš. • Zatrdila je: »Zanimam se za več poklicev.«

5.

a) /.../ zasenčena, zato /.../ živali, ki so /.../ (mokrice, polži). • /.../ drevja. /.../ matica, ki /.../ delavke, ki /.../ matice. /.../ čebelnjakih, ki • /.../ vzhodu, poleti /.../ jugu, zahaja

b) /.../ predstavljali, da /.../ okrogla. /.../ spodaj? /.../ odtečejo? Seveda ne! ALI Seveda ne. /.../ silo, ki /.../ Zemlje. /.../ teža. /.../ občutek, da /.../

Op.: Naslov je brez končnega ločila, saj že iz same zgradbe povedi razberemo, da je to vprašalna poved.

6.

Zemlja • 4,5 • Kraj • Površina: 510 milijonov km² • Obseg: 40 000 km ALI 40.000 • Razdalja (polmer) /.../ 6378 km • Razdalja (polmer) /.../ Južnega • razdaljama

(polmeroma): 21 km Op.: Namesto besede *pol* se uporablja tudi *tečaj*. – Podatki so povzeti iz učbenika za geografijo.

7.

/.../ g. Novaku. • /.../ (doba od 1700 do 1400 pr. Kr., /.../ • Ga. /.../ »Taka /.../

8.

Medvedek vpraša mamo: »Mama, ali sem res medvedek?«

Mama mu odgovori: »Da, seveda si.«

In medvedek ponovno vpraša: »Ali sem res medvedek?«

Mama reče: »Da, seveda si.«

Medvedek jo ponovno vpraša: »Mama, ali sem čisto zares medvedek?«

Mama se začudi: »Da, seveda si. Zakaj pa ne bi bil?«

Medvedek ji odgovori: »Zato, ker me zebe kot psa!«

Op.: To je ena od možnosti.

DZ 103-104

SDZ II 65-66

POGOVARJAMO SE

Dvogovor

1.

a) in b) Po smislu.

2.

Po smislu.

3.

Po smislu, npr. takole: Katja vpraša Vitjo, kam bi odšel na počitnice, če bi imel veliko denarja. Vitja malo pomisli in ji pove, da na Havaje. Katja mu takoj razloži, da bi šla ona v Egipt, ker ima rada piramide. • Katja vpraša Vitjo, kaj bo po poklicu. Odgovori ji, da si želi postati privatni detektiv. Katja doda, da bo sodnica. • Katja vpraša Vitjo, katere knjige ima najrajši. Vitja ji pove, da Harryja Potterja. Katji se to zdi zanimivo, saj ima rada kriminalke, vse kriminalke, kar pove tudi Vitji.

Op.: Naloga je označena kot težja ravno zaradi temeljitejšega prirejanja pri spreminjanju v odvisni govor.

DZ 104-105

SDZ II 68

ŠTEVNIK

Glavni in vrstilni števnik

1.

Glavni: tri, štiri, dveh ALI dve (Op.: Lahko je tudi v imenovalniku.), osem, enajst, 1810, 23, 1810, 1348 • Vrstilni: peti, prvi, 15., 22.

DZ 105-107

SDZ II 69-70

Lastnosti števnikov

Spol

1.

en • ena • eno • dva • dve • dve, dve • trije, tri • tri • štirje • štiri • štiri

2.

a) En • eden • enega • eden • eden • eden • eden

b) Pisca bi morala uporabiti obliko eden.

3.

a) dva, dve, dve • glavni • dveh, dvema • dva • dve, (pri) dveh, (z) dvema

Op.: Lahko jih prepisejo z naglasnimi znamenji vred. Zgled iz pravopisa si lahko še natančneje ogledate in ga komentirate, npr. napačno rabo *pred dvemi leti* namesto *pred dvema letoma*.

b) vrstilni, prvi, prva, prvo

DZ 107

Sklon

SDZ II 71

1.

a) trije • dve, tri • deset Op.: Med dveh, treh po *SP 2001* ni vejice. Gl. čl. 323. • dvanajst

b) z desetimi

DZ 108-110

Zapisovanje števnikov

SDZ II 75-78

1.

a) 35 • 5. • 5 • 1 000 000 ALI 1,000.000 ALI 1.000.000 • 142. • 142

b) enainpetdeset • štirideseti • trinajst • stoti • sedeminšestdeset • milijon • šestinšestdeset

2.

a) 40 • 18 • 39 • 88 • 233 • 1950 • 2400

b) CCXXXIV • LIV • MMIX

3.

a) 1000000 • 15434 • 10000 • 6 543

b) piko • tisočic

c) 6.razred • 3.šolska naloga • Prešernova c.6 • Čopova ul.3 • 1999.leta • 19.stol.

č) 1918. • 2. • 80., 20. • 10., 15.

Op.: Prav bi bilo tudi *od 10 do 15 let*; v tem primeru bi bila to glavna števnik, zapisana brez pike.

d) ~~1/2l~~ mleka • ~~2,5del~~ olja • popust 50% • 10°C • ~~6m~~ dolga vrv • ~~20L~~ tekočine • ~~80km/h~~ • ~~1000EUR~~ • ~~3kg~~ orehov

e) 3. ALI III. • 20. ALI XX. • 2. ALI II.

4.

9.3.2005 • ~~13-06-2005~~ • ~~30.4.~~, ~~22.4.~~

5.

a) Zapis s številko

7.10

10.38

Zapis z besedo in številko

sedem in deset minut ALI ob sedmi uri in deset minut

deset in osemtrideset minut ALI ob deseti uri

in osemtrideset minut

b)–č) Po smislu.

Pokaži, kaj znaš

1.

dva, trije • štirje

2.

a) 1., 2. – vrstilni ALI V povedi so uporabljeni vrstilni števniki. • glavni ALI V povedi so uporabljeni glavni števniki.

b) 20.000 • ob 10.30 Op.: Prečrtati morajo besedo *uri*. • od 9. 6. 2008 do 13. 6. 2008

Op.: Uporabiti morajo popravna znamenja za *piši oz. pisanje skupaj, piši oz. pisanje narazen* in *izpusti oz. napačna (odvečna) beseda*, ki so se jih naučili že v 4. razredu (imeli so jih natisnjene na bralnem znaku) in ki jih imajo ponovno predstavljene v legendi za uvodnim nagovorom v delovnem zvezku.

c) Rubrika: Knjige, revije, stripi • Vpis oglasa: 2. 5. 08 Op.: Mesece od januarja do septembra zapisujemo brez ničle pred števkou. • Iztek oglasa: 16. 5. 08 • Cena: 10 EUR • Št. oglasa: 1 464 768 ALI 1,464.768 ALI 1.464.768 Op.: Učenci naj bi opazili tudi napačno stično zapisovanje za dvopičjem – za njim bi seveda moral biti presledek.

BEREMO Vozni red

1.

Naselbinska imena

Boh. Bistrica
Podbrdo
Most na Soči

Nenaselbinska imena

Gorenjska
Primorska

2.

a) Po smislu.

b) Zapisane so s številkami in med seboj ločene s piko.

3.

Po smislu.

Op.: Učenci naj bi ugotovili, da hoče sporočevalec naslovnika posebej opozoriti na povedano, hkrati pa ob tem izraža tudi čustvo, npr. veselje, navdušenje nad lastno ponudbo.

4.

Bohinjska

5.

a) na Gorenjskem • s Primorskega • na Mostu na Soči • iz Bohinjske Bistrice • z vlaka

b) Po smislu.

Naročilnica

1.

obrazec = list, na katerem sta natisnjena besedilo in prazni del z rubrikami • rubrika = navadno s črtami omejen prostor v obrazcih • naročilnica = obrazec, s katerim naročnik naroča blago

2. Po smislu.

3. Odkljukane: čitljivost • pravilnost podatkov • pisanje s kemičnim svinčnikom • upoštevanje pravopisnih pravil

4. a)–č) Po smislu.

d) Poštna številka in pošta. ALI Bolj običajno zaporedje je poštna številka in pošta.

DZ 114-119

SDZ II 88-92

PRISLOV

Vrste prislovov

1. Vrste prislovov

Vprašalnica	Vrsta	Zgled
kje (kam, od kod) kam (do kod)	krajevni (prostorski)	<i>doma, nedaleč, znotraj</i>
kdaj (od kdaj do kdaj) koliko časa, kako dolgo ipd.	časovni	poleti, nikoli, nekoč
kako	načinovni	dobro, na kratko, lepo, toplo, varčno, krepko

2. časovni • načinovni • časovni • časovni • načinovni • časovni • prostorski ALI krajevni
Op.: Iz *SP 2001* je mogoče razbrati le izraz *prostorski*, vendar ni nič narobe, če učenci napišejo *krajevni*, pač po zgledu iz preglednice. • prostorski

Prislov	Vrsta prislova
naravnost	krajevni ALI prostorski
pogumno ALI Pogumno	načinovni
naposled	časovni
lahko	načinovni
svobodno	načinovni
ponoči	časovni

4. a) Po smislu.

b) kam • kje

c) spet • prej

č) zgoraj • zadaj • nazaj • navzgor • daleč • počasi • zvečer

d) sta se srečala • se bosta srečala

5.

a) Obkroženi: opoldne • vnaprej • vstran • zanalašč • poredko

b) Po smislu.

c) –, večinoma • navadno, –

č) narazen

DZ 119-120

SDZ II 94-95

Oblike prislovov

1.

a) Pridevnik	Prislov
drzen	<u>drzno</u>
gladek	gladko
končen	končno
moker	mokro
gibčen	gibčno
reddek	redko
hraber	hrabro
umirjen	umirjeno
srečen	srečno
vroč	vroč
goreč	goreče
sinji	<u>sinje</u>
srednji	srednje
zunanji	zunanje

b) Pridevnik	Prislov
dober	dobro
boljši	boljše, bolje
najboljši	najboljše, najbolje

Op.: Oblika *bolje* je v *SP 2001* celo samostojna iztočnica in je navedena na prvem mestu, na drugem, za oznako *in*, pa še *boljše*. Pri prislovu *lahko* sta navedeni obliki *lažje* in *laže*, pri *težko* pa samo *težje*.

2.

a) prislov • pridevnik • pridevnik • prislov • pridevnik • prislov

b) Prebrano: glasno • glásno • pôzno • pôzno • óstro • ostró

DZ 120-121

SDZ II 95-96

Pokaži, kaj znaš

1.

Prislov	Vrsta prislova
dolgo	časovni
težko	načinovni
zgoraj	krajevni ALI prostorski
spodaj	krajevni ALI prostorski
povsod	krajevni ALI prostorski
pokonci	načinovni

Op.: Ker si učenci pri iskanju pomagajo tudi z vprašalnicami, bodo lahko za prislov oz. prislovno zvezo imeli tudi kako prislovno določilo, npr. *v vesolje, proti središču, na Zemlji*. Opozorite jih na nesklonljivost

prislova in povejte, da je taka besedna zveza samo sklon samostalnika, torej pregibne besede, ki bi npr. ob zamenjavi glagola lahko bila v drugem sklonu. Poleg tega lahko tiste prislovne zveze, ki so iz predloga in samostalnika (npr. po navadi), zamenjamo z eno samo besedo (npr. *navadno*).

2.

a) krajše • ljubše • slabše • širše

b) neumneje, neumnejše • bistreje in bistrejše • tišje in tiše

c) Po smislu.

3.

s (*slovensko*), m (*madžarsko*), a (*angleško*), i (*italijansko*), n (*nemško*)

DZ 122-126

SDZ II 100-104

BEREMO IN PIŠEMO

Ocena filma

1.

Po smislu.

2.

Z besedo komedija. ALI Besedo komik lahko povežem z besedo komedija.

3.

a) Jerry Seinfeld in Steven Spielberg sta sodelovala pri filmu.

Op.: Iz izvirnega besedila ni jasno, kaj pomeni namig o »okužbi«; lahko je Seinfeld le vplival na Spielberga, lahko je Seinfeld toliko vplival nanj, da je sodeloval s svojim vložkom, ipd., na spletnih straneh pa je mogoče najti trditev, da mu je Spielberg svetoval. Ta nejasnost je samo dokaz, kako slabo je napisana ocena filma, ki pušča take dvome. Za ugotavljanje pomena same povedi v delovnem zvezku to ni bistveno.

b) Po smislu, npr. spopad dveh svetov/nerazumevanje med različno mislečimi.

Op.: Gre za soočenje dveh različnih celot, miselnosti, delovanja: svet pridnih in dobičkarjev, izkoriščevalcev ipd.

c) Z besedno zvezo od časa do časa. ALI Lahko bi jo nadomestil/-a z besedno zvezo od časa do časa.

Op.: To besedno zvezo nadomestimo tudi z besedno zvezo *na tem ali onem / drugem mestu* ali z eno besedo, in sicer *ponekod* ali *včasih*.

4.

stranski • stransko

5.

Po smislu, npr.: To je človek, ki rad pomaga ljudem.

6.

Odkljukano: da so naši medsebojni odnosi skladni.

7.

a) in b) Po smislu.

Op.: Sopomenke: pravkar = ravno, ravnokar, zdaj • zares = v resnici • bivati = prebivati, stanovati, živeti; biti, obstajati, eksistirati. – Protipomenke: sladek – kisel • priden – poreden, nagajiv • bogat – reven • zabaven – dolgočasen • kratek – dolg • nered – red.

8. mešalec • upornik • bogataš • sporočilo • kinodvorana ALI kino ALI kinematograf

9. a) Po smislu.

b) V množini. ALI Samostalni iz vaje a) se najpogosteje uporablja v množini.

c) Po iztočnici v slovarju in pravopisu. ALI To sklepam po iztočnici v slovarju in pravopisu.

č) Ednina. ALI V pravopisu ni omenjena ednina.

Op.: Edninska oblika *starš* je samostojno geslo.

d) Po smislu.

10. Po smislu.

11. a) Po smislu.

b) Ela Peroci. ALI Muco Copatarico je napisala Ela Peroci. • Desa Muck. ALI Priredila jo je Desa Muck. ALI Za gledališko predstavo jo je priredila Desa Muck. • Katja Pegan. ALI Režirala jo je Katja Pegan. • Damijan Cavazza. ALI Scenograf je bil Damijan Cavazza. • Mirko Vuksanović. ALI Glasbo je prispeval Mirko Vuksanović. • Igor Štamulak, otroci/otročka družina. ALI V Muci Copatarici so igrali otroci, ki jih je suvereno vodil Igor Štamulak v vlogi Bobka. • O neubogljivih otrocih, ki ne skrbijo za svoje copate (in se po srečanju z bitjem, Muco Copatarico, ki jim da o teh rečeh dobro lekcijo, spreobrnejo). • V Prešernovem gledališču Kranj. ALI Igrali so jo v Prešernovem gledališču v Kranju. • Anja Golob. ALI Napisala jo je Anja Golob. • Pozitivno. ALI Ocenila jo je pozitivno, kot vredno ogleda. Ipd.

c) Po smislu.

12. a) Odkljukane so lahko vse povedi razen druge.

b) Ker je igralska zasedba odlična • Zaradi odlične igralske zasedbe

c) zato je igralska zasedba odlična • zato je predstava prepričljiva

č) V njej ni vejice. ALI V povedi je ena sama glagolska oblika.

Op.: Poved ima eno samo glagolsko obliko in je torej enostavna. S stavkom samim ter eno- in večstavčnimi povedmi se bodo učenci seznanili v 7. in 8. razredu, zato je dovolj, da tu opazijo le pravopisno dejstvo (odsotnost vejice).

d) Vzrok s ker, posledico pa z zato. ALI Vzrok izrazim s ker, posledico pa z zato.

13. a) Otroci ne skrbijo za svoje copate, zato jim da Muca Copatarica dobro lekcijo. • Zaradi odziva publike bi lahko predstavo označili za zabavno. • Ker je režiserka režirala tekočo uprizoritev, je predstava uprizorjena brez nihanj.

b) Prva in tretja po dva, druga enega.

14. /.../ skupino, se /.../ potrebovali, da /.../ skupini, ker /.../ uživamo, zato /.../ mogli, bomo /.../

POKAŽI, KAJ ZNAŠ

1.

Po smislu, npr.: Darinka Kladnik. ALI Sporočevalka je Darinka Kladnik. • V Virih. ALI Podatek najdem v seznamu virov pod številko 338. Op.: Številka 338 pomeni številko vira in je navedena na koncu besedila v DZ. • Bralec knjige. ALI Vsakdo, ki ga zanima Bogojina in vzame v roke knjigo, kjer je predstavljena. • Neoseben. ALI Sporočevalkin odnos je neoseben. • Napisala ga je, da bi predstavila kraj. • Kraj Bogojina. ALI Vas v Prekmurju.

2.

a) in b) Po smislu.

c) o, o, i, a ALI dva o-ja, i in a • b, g, j, n

č) Naglašeni zlog: ji.

d) Po smislu.

3.

a) in b) Po smislu.

4.

Po smislu.

Op.: Opis Bogojine naj bo kratek in naj ne bi obsegal dela o zgodovini.

5.

a) V uvodu. ALI To bi izvedel/-a v uvodu.

b) Ima 6 odstavkov. ALI Besedilo ima šest odstavkov.

c) luteranska • 4., tožilniku

č) 17. stol. ALI Sodita v 17. stoletje.

d) 20. stol. ALI 20. stoletja • 20. stol. ALI 20. stoletja Op.: Če učenci stoletje okrajšajo, morajo prečrtati piko za vsako črto, saj v taki povedi na koncu ni dveh pik (za okrajšavno piko ne stoji še ena pika).

e) Literatura. ALI Navedena je literatura, iz katere je črpala avtorica (sporočevalka).

6.

a) izdelki iz gline ALI izdelki iz žgane gline • krajeven • -ja m oseba, ki izdeluje glinaste posode ALI izdelovalec glinastih posod ALI kdor izdeluje glinaste posode • -ja m kdor izdeluje sode ALI izdelovalec sodov ALI izdelovalec, popravljavec/popravljalec sodov • majhen stolp ALI manjšalnica od stolp • -a m zemljišče, svet, ozemlje • oseba, ki tke (npr. preproge) ALI kdor se poklicno ukvarja s tkanjem

b) prej • sodoben • denar ALI star kovinski denar

7.

a) ženskega ALI Samostalnik vas je ženskega spola.

b) najpomembnejše ALI najpomembnejši

c) Bogojina ALI Nanašalnica je Bogojina.

Op.: Beseda *zaimek* je tu uporabljena namesto pravilnejše predložne zveze zaradi poenostavitve.

č) Bogojina – ž. sp., ed., im. • kilometrov – m. sp., mn., rod. • svetu – m. sp., ed. mest. • cesto – ž. sp., ed., or., • prehodu – m. sp., ed., mest. • del – m. sp., ed., tož. • sr. sp., ed., rod.

d) rahlo ALI na rahlo, načinovni

Op.: Besedna zveza *na rahlo* je načinovna prislovna zveza. Mogoče jo bodo učenci na podlagi zгледа *na glas* v učbeniku na str. 59 in SDZ na str. prepoznali kot prislovno zvezo. Seveda je dovolj, če *rahlo* prepoznajo kot prislov.

e) je bila – 3. os., ed., preteklik • je imela – 3. os., ed., preteklik • so dobili – 3. os., mn., preteklik • je postala – 3. os., ed., preteklik

f) V 4. skl. ALI So v tožilniku.

g) V 4. skl. ALI So v tožilniku.

h) samostalnikom, številu, sklonu

i) Za vrstni pridevnik.

8.

a) Iz imena Gospod. ALI Izpeljan je iz imena Gospod.

b) Bog. ALI Mišljen je Bog.

c) 12 km ALI Zapišemo jo lahko 12 km.

č) Obkroženo: 246 m.

d) meter

e) glavni • vrstilni

f) Rim

g) po 2. svet. vojni ALI Napisal/-a bi jo po 2. svetovni vojni.

h) 14. stol. ALI 14. st. Op.: V *SP 2001* sta obe okrajšavi, vendar je *st.* verjetno slabša različica, saj se pokriva z okrajšavo za starejši in stolpec.

i) Ime in priimek. ALI Navajamo najprej ime, nato priimek.

j) »Naredil sem dober koncept za Bogojino z uporabo stare cerkve kot atrija.«

k) Po narekovaju. ALI Premi govor najlaže prepoznam po narekovaju.

l) da, ni, je naredil

m) Po smislu.

n) naštevamo • Z besedico in. ALI Zadnjo vejico bi lahko zamenjal/-a z veznikom in.

o) prekmurski • slovenski • evropski • bogojinski

9.

a) Podčrtane: zaradi, zato, potem, Če.

b) /.../ s stebri, ki ima na rob /.../ • /.../ v svoje roke in Bogojina je leta ... • /.../ tkalci in sodarji, ki so bili organizirani /.../

DZ 134-136

SDZ II 115-117

IZBIRNO

BEREMO, PIŠEMO IN GOVORIMO

Opis bolezni

1.

a)–d) Po smislu.

2.

Pet. ALI Ima pet odstavkov. • Po smislu, npr.: Da je bolj pregledno.

3.

Po smislu.

4.

a) pljučnica • pljučni mešiček • (rumenozeleni) izmeček • bolezenski znak

Op.: *Slovenski medicinski slovar* ima iztočnico *alveol* (moški spol), ki jo razlaga z besedo *mešiček*, tj. *pljučni mešiček*, *SSKJ* pa ima iztočnico *alveola* (ženski spol), ki jo razlaga z besedo *mehurček*, tj. *pljučni mehurček*.

b) enak • redko • velik • mlajši • dolg • težko • zvišanje

c) težek – lahek, Besedi sta protipomenki. • pljučnica – bolezen, Prva beseda je podpomenka, druga pa nadpomenka. • vdihanje – vdih, Besedi sta sopomenki. • komplikacija – zaplet, Besedi sta sopomenki.

Op.: Nepovezana ostane trditev »Prva beseda je nadpomenka, druga pa podpomenka«. Glede na obilico vaj, ki so jih učenci že imeli od 4. razreda naprej, takšno »zavajanje« ne bi smelo povzročati težav. – Besede *vdihanje* ni v *SSKJ*; izraz je strokoven in v *Slovenskem medicinskem slovarju* razložen kot »zajetje zraka ali česa drugega v pljuča pri dihanju: ~ krvi, zadušitev z ~em krvi, zadušitev z ~em tekočine«. V *SSKJ* je beseda *vdih*, ki je razložena kot »enkratno zajetje zraka v pljuča pri dihanju«. Razlika je torej v tem, da lahko pri *vdihanju* zajamemo še kaj drugega, ne le zrak.

č) bolni ALI bolnik ALI bolniki – zdravi

Op.: Iz izpridevniškega samostalnika *oboleli* brez sobesedila ne moremo razbrati števila: to je lahko ena oseba, lahko jih je več. Od tod tudi možnost različnih rešitev, čeprav je (prav zaradi števila) pričakovana prva.

d) Po smislu.

Op.: Glagola se razlikujeta v prehodnosti: prvi je prehoden (torej lahko koga ozdravimo), drugi pa neprehoden (torej lahko mi sami ozdravimo). Učenci prehodnosti ne poznajo, lahko pa razliko opisno razložijo.

5.

Po smislu.

6.	a) Samostalnik v mn.	Samostalnik v im. mn.
	bakterije	bakterije
	virusi	virusi
	noric	norice
	boleznih	bolezni
	moški	moški
	otroci	otroci
	ljudje	ljudje

b) Po smislu, npr. 1. skl.: bolnik, 2. skl. zvoka, 3. skl. zdravniku, 4. skl. spremembe, 5. skl. (v) prsih, 6. skl. s stetoskopom.

c) Po smislu.

č) pljuča

7. Po smislu.

DZ 136-138

IZBIRNO

Opis razvoja človeka

1. Znanstvenik je oseba, ki se ukvarja z znanostjo. ALI ... je oseba, ki raziskuje. • Prednik je sorodnik v ravni črti nazaj. ALI Prednik je moj sorodnik, ki je živel pred mano. ALI Oseba, ki je z mano v neposrednem sorodu in je živel pred mano, npr. moja mama, njena mama in od nje mama.

2. **a)** črta • človek Op.: Seveda je to le približna sopomenka, na katero lahko učenci sklepajo iz gesla *Homo*. • razvoj • človečnjak • južna opica

b) inštrument ALI instrument

c) Po smislu.

Op.: V učbeniku je beseda *plod* uporabljena kot del rastline, ki sestoji iz semena. Beseda ima še dva pomena, in sicer je *plod* po *SSKJ* tudi nastajajoči organizem od tretjega meseca življenja do rojstva in rezultat, dosežek.

3. prod • prodnjak • pestnjak • korenika
Op.: Na besedo lahko sklepajo iz besede *pest* ali pa jo najdejo v učbeniku na str. 124.

4. rastlinojedci, vegetarijanci • zatilje

5. **a)** obok ALI Z besedo obok. ALI Besedo svod lahko zamenjam s sopomenko obok.

b) Po smislu, npr. rjavi medved, beli medved/severni medved, sivi medved (grizli), jamski medved.

6. **a)** Po smislu.

b) Odkljukana je druga poved (torej *iskal ali čakal*).

7.

To je kratka jama pod previsno steno; izgovarjamo jo z glasom blizu u ali z l.

Op.: Beseda *spodmol*, ki se izgovarja z dvoglasniškimi *u* ali *l*, ima v *SSKJ* dva pomena: 1. prostor pod previsom v skalovju in 2. (kot geografski pojem) kratka vodoravna jama pod previsno steno, torej tudi *Betalov spodmol*.

8.

Po smislu.

Op.: Besedo *zijalka* izgovarjamo z *l*.

9.

Po smislu.

DZ 138-141

IZBIRNO, Opis smuka

1.

a) smučina • časomerec Op.: Ta izraz, uporabljen tudi v *Smuku* v učbeniku, se po *SSKJ* rabi redko. ALI časomerilec • diskvalifikacija • predtekma – predtekmovalec • tek

b) sled, ki jo zapustijo smučiči v snegu • sodnik, ki na športnem tekmovanju meri čas • ena od obeh voženj pri smučanju • oseba, ki opravi tekmovanje pred odločilnim, zadnjim tekmovanjem

c) časomerilec • disciplina • diskvalificirati • diskvalifikacija • predtekmovalec • smučina • tek

č) Beseda *tek* pomeni tudi željo, potrebo po jedi. ALI Beseda *tek* pomeni tudi apetit.

2.

navadno množina ALI Oznaka pomeni, da samostalnik, ki je v slovarju naveden v ednini, navadno uporabljamo v množini.

3.

a) 1. besedna družina: discipliniran, disciplinirati, disciplina; 2. besedna družina: diskvalifikacijski, diskvalifikacija, diskvalificiran, diskvalificirati; 3. besedna družina: tekma, predtekmovalec, predtekma, tekmovalec, tekmovalen

b) Po smislu, npr. smučati, smučar, smučarka, smučarija, smučarski, smučarstvo, smučati, smučina, smučišče, smučka, smukač, smukaški.

4.

a) Podčrtani: smučajo, usmerjajo, zmanjšujejo, zmaga, prismuča.

b) 3 • 2

c) ž. sp., ed. ALI ž ed. • sr. sp., mn. ALI s mn. • ž. sp., mn. ALI ž mn.

5.

Olimpijske igre • svetovno prvenstvo

Op.: Ta dvočrkovna kratica pomeni mdr. tudi *Slovenski pravopis*, *Sveto pismo*, *svetovno prvenstvo*.

6.

a) Podčrtani: vratcami in vratcama.

b) Po smislu, npr. najdejo predložno zvezo s *petdesetimi vratci* in *med vratci*.

7.

a) Po smislu.

b) Ne, ni. • Merimo čas.

8.

Po smislu.